Bilgin Adalı

Resimleyen: Kutlay Sındırgı

ZAMAN BİSİKLETİ - 3

ZAMANDA KAZA

HEYECANLI KİTAPLAR
Bilimkurgu

13. Basım

3
A
14

CAN ÇOCUK

YAŞ
9
10
11
+

Bilgin Adalı

ZAMAN BİSİKLETİ - 3

ZAMANDA KAZA

Geçmiş zamanda hapsolsaydınız ne yapardınız?

Dizimizin bu son kitabında zaman bisikletimizin bilgisayarı, çocukların Çuka ile Anin'e yaptıkları ziyaret sırasında ne yazık ki bozuluyor ve kahramanlarımızı zamana hapsediyor. Neyse ki dinozorların çağında değil de, sizlerin de yakından tanıdığı bu iki kardeşin yaşadıkları zamandalar. Onlarla birlikte yaşamlarını yeniden kurmaya, avcılığa ve buluşlar yapmaya başlıyorlar. Sizce evlerine dönebilecekler mi yoksa yeni evleri orası mı olacak?

10.50 TL
KDV İÇİNDEDİR

ISBN 978-975-

1. Basım: 2009
13. Basım: 3000 adet, Ocak 2015
ISBN 978-975-07-1036-0
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2009
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran
Düzelti: Fulya Tükel
Kapak ve İç Tasarım: Gözde Bitir
Tasarım Uygulama: Gelengül Erkara

Kapak Baskı: Azra Matbaası;
Sertifika No: 27857
Adres: Litros Yolu
2. Matbaacılar Sitesi D Blok
Kat: 3 No: 3/2 Topkapı,
Zeytinburnu, İstanbul
İç Baskı ve Cilt: Ayhan Matbaası;
Sertifika No: 22749
Adres: Mahmutbey Mah.
Devekaldırımı Cad. Gelincik Sk.
Güven İş Merkezi No: 6 Kat: 3
Bağcılar, İstanbul

Can Sanat Yayınları Yapım, Dağıtım,
Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Yayıncı Sertifika No: 10758
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 Faks: 252 72 33
www.cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

Bu kitabın sahibi:

.....

Bilgin Adalı (1944-2012)

İlk büyük yolculuğumu Ay'a yaptım. Jules Verne'in "Ay'a Yolculuk" kitabıyla. "İki Çocuğun Devriâlemi" kitabını okuyarak tüm dünyayı dolaşıp serüvenden serüvene koştuğumda, beşinci sınıftaydım. Kitapların evreninde unutulmaz geziler yaparken bir de baktım büyümüşüm. Bu kez gerçek yolculuklara çıktım. Yurdumuzun hemen her yanını, dünyamızın da yarısını dolaştım. Bir gün canım sıkıldı hep günümüzde yaşamaktan. "Zaman Bisikleti" ile zaman içinde yolculuğa çıktım. Sonra da gördüklerimi oturup yazdım. Bir sürü kitabım oldu.

Yazarın yayınevimizden çıkan diğer kitapları:
ALEV KIZ ANİNNA (Aninna'nın Serüvenleri 1), BÜYÜK GÖÇ (Aninna'nın Serüvenleri 2), **ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 1,** ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 2, **ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 3,** DÜNYAMIZIN İLK ŞAFAĞI (Çatalhöyük Öyküleri 1), **ATEŞİN ÇOCUKLARI (Çatalhöyük Öyküleri 2),** BOLLUK VE SAVAŞ (Çatalhöyük Öyküleri 3), **ZAMAN BİSİKLETİ (Zaman Bisikleti 1),** GEÇMİŞTEN GELEN KONUKLAR (Zaman Bisikleti 2), **YAVRU ASLAN (Renklerin Kardeşliği 1),** YAVRU KARTAL (Renklerin Kardeşliği 2), **SARI KANARYA (Renklerin Kardeşliği 3),** BİZİM SOKAKTA ŞENLİK VAR, **GENLERİN ŞİFRESİ,** GEZGİN, **GÜNEŞİ ARAYAN ÇOCUK,** HAYVANLARIN ABC'Sİ, **KARİYE HAZİNESİ,** KRALIN ADALETİ, **MEZAR SOYGUNCULARI,** SÜMBÜLLÜ KÖŞK, **UZAYLILAR GELİYOR,**
ZAMANA AÇILAN KAPI

Sunu

Sevgili babacığım Şevki Adalı'nın anısına.

Bir de, Zaman Bisikleti'nin ilk kitabını düşünmeye ve yazmaya başladığım yıllarda, birlikte oynadığımız oyunlarla bana esin kaynağı olan küçük kızlarım Yağmur ve Damla'ya. Kocaman birer genç kız oldular şimdi. Oysa ben, onların beş yıl önceki hallerini de çok özlüyorum. Keşke bir zaman bisikletim olsa da atlayıp yanlarına gidiversem.

Belki bir gün, bu kitabın okuyucularından biri, bir zaman bisikleti icat edip geçmişteki kimi günlere götürür beni. Neden olmasın?..

Dede'yle Buluşma

Zaman içinde yaptığımız son yolculukta başımıza gelenlerden sonra, zaman bisikletini bodruma taşımış, üstünü büyük bir muşambayla örtmüş, sarıp sarmalamıştım.

O son yolculukta yaşadığımız korkuları unutamadıkları için olsa gerek, kızlar bir süredir zamanda yolculuk konusunu hiç gündeme getirmiyorlardı. Bütün şirinlikleriyle yanıma gelseler bile, onlara kesinlikle "HAYIR!" demeye kararlıydım. Galiba bunu onlar da biliyordu...

Sanırım altı ay kadar geçmişti son yolculuğumuzun üzerinden. Bir gün, eski dosyalarımı karıştırırken, sevgili babacığımın bana yazmış olduğu bir mektup geçti elime. Yıllar önce aramızdan ayrıldığı için, ne o kızlarımı ne de kızlarım onu tanıma olanağı bulabilmişlerdi. Zaman bisikletine atlayıp babamın

yaşadığı bir tarihte Antalya'ya gitsek, kızlarımı dedeleriyle tanıştırsam üçü de çok mutlu olurdu herhalde. Yine her zaman yaptığımız gibi, o zamana gittiğimiz noktaya geri dönüp oradan kendi zamanımıza gelsek, zamanın akışında herhangi bir değişikliğe neden olmazdık.

Birkaç gündür bu düşünce beni pek heyecanlandırıyordu. Kafamın bir yanı, "Hayır! Düşünme bile bunu!" diye ciyak ciyak bağırsa bile, kızlarımı dedeleriyle tanıştırma düşüncesi çok hoşuma gitmeye başlamıştı. Kızlar da, sevgili babacığım da pek mutlu olurlardı herhalde. Başımıza gelecekleri bilsem, belki zaman bisikletini parçalar, bir hurdacıya satardım. Ama düşüncem o kadar güzeldi ki, dayanamadım...

Güneşli bir pazar sabahı seslendim onlara:

"Kızlaaaar, kısa bir yolculuk yapmaya ne dersiniz?"

"Pikniğe mi gideceğiz baba!" diye heyecanla koşarak geldi yanıma Yağmur.

"Yok," dedim, "biraz daha uzağa."

"Nereye?" diye sordu Damla.

"Antalya'ya."

"Aman babaaaa..." dedi Yağmur, "Şimdi toparlanıp uçakla gitsek bile öğleye orada oluruz. Adnan Emmimle yengemi, Deniz'i, Can'ı bir, bilemedin iki saat görürüz, son uçağa da zor yetişiriz. Yarın okul var, unuttun mu?"

"Adnan Emminizi görmeye gideceğimizi söylemedim ki?"

"Eee? Ne yapmaya gideceğiz Antalya'ya? Balık mı tutacağız?"

"Sizi dedenizle tanıştıracağım."

"Aman babaaaa... Hiç de komik değilsin. Hem şimdi..."

Bir çığlık atarak ablasının sözünü kesti Damla:

"Ablaaaa! Zaman bisikleti!"

Birden ikisi de pek heyecanlanmıştı.

"Babaaaa! Gerçekten miiii?" diye sordu Yağmur.

"Evet," dedim. "Kısa bir yolculuk olacağı için zamanda değişiklik yapma gibi bir tehlikesi yok. Dedenizle tanışırsınız, sonra da oraya vardığımız noktadan geriye, bugüne döneriz. Dedenizle tanışmak istemez misiniz?"

"İsteriiiiiz!" diye bağırdı ikisi birden.

Mutfaktan başını uzatıp, "Ben de geliyorum," diye seslendi Elif. Üçümüz de pek şaştık buna.

"Niye şaşırdınız? Ben de tanımadım dedenizi. Onu tanımayı ben de çok isterim doğrusu."

"Yaşasııııın!" diye bağırdı kızlar.

"Hadi öyleyse hazırlanın," dedim, "gerekmez ama, ne olur ne olmaz diyerek yanımıza biraz yiyecek içecek alalım, hemen yola çıkalım."

Onlar hazırlıklarını yaparken, ben de üstünü açıp zaman bisikletini bahçeye çıkardım. Şöyle bir denet-

ledim. Her şey yolundaydı. Az sonra yola koyulmuştuk bile.

Işıl ışıl bir yaz günüydü. Çevresi yaseminlerle çevrili tek katlı bir evin ön bahçesindeydik. Yasemin-ler mis gibi kokuyordu.

Altmış yaşlarında bir adam, elindeki çam dalının iğne yapraklarına, kopardığı yaseminleri geçiriyordu. Babam yine her zaman yaptığı gibi, anneme armağan etmek için bir yasemin dalı hazırlıyordu.

"Baba..." dedim, hızla arkaya döndü. Bir an baktı bana.

"Oğlum..." dedi tedirgin bir sesle. "Ama sen Ankara'daydın. Az önce telefonda konuştuk. Hem... Hem sen... Çok değişmişsin."

"Telefonlaştığın oğlun hâlâ Ankara'da baba," dedim. "Ben onun gelecekteki haliyim."

Sonra ona zaman bisikletini ve torunlarıyla onu tanıştırmak için zamanda yaptığımız yolculuğu anlattım. Ülkemizde daha televizyon bile yoktu o yıllarda. Ama aydın bir insan olan babacığım, yaptığım açıklamadan sonra gelip kucakladı beni. Gözleri yaş içindeydi. Çok duyarlı bir insandı babam. Gözleri yaşarıverirdi hemen.

"Baba bak," dedim, "bu benim sevgili eşim Elif. Bunlar da torunların Yağmur ile Damla."

Kızlarla Elif'i büyük bir coşkuyla kucakladı ba-

bam. Annemi çağırdı. Onunla da duygulu anlar yaşandı. Babam, arka bahçede torunlarıyla domates, biber, taze soğan topladı. Onlara minik çam dallarına yasemin dizmeyi öğretti. İğneyle ipliğe dizdikleri yaseminlerden anneleriyle babaannelerine birer kolye armağan etti kızlar. Kümesteki tavukları salıp onlara yem verdiler. Akşama, üç kardeşim okuldan döndüklerinde, aynı duygulu sahneler bir kez daha yaşandı. Halalarıyla emmilerinin gençlik hallerini görmek çok şaşırtmıştı kızları. Herkes çok mutluydu. Balkondaki büyük masada hep birlikte, şarkılar söyleyerek yemek yedik. Oynadık, dans ettik.

Gece yarısı olmuştu. Hepimiz yorulmuştuk.

"Artık gitmeliyiz," dedim babama.

"Bu kadarcık mıydı?" diye sordu düş kırıklığıyla. "Bir-iki gün daha kalsaydınız."

Ona, biz gittikten sonra bütün bu yaşananların yaşanmamış olacağını, bu güzel günü hiçbirinin anımsamayacağını anlatmak gelmedi içimden.

"Gitmek zorundayız baba," dedim. "Yine geliriz."

"Güle güle gidin oğlum," dedi beni kucaklayarak. Gözlerimden aşağıya birkaç damla yaş süzülüverdi.

Herkes herkesle öpüşüp vedalaştıktan sonra zaman bisikletindeki yerlerimizi aldık. Tam ben bilgisayarda, buraya geliş zamanımızı ayarlamış, ikinci aşama olarak kendi zamanımıza dönüşü ayarlamak üzereydim ki, Damla eliyle yanağımı okşadı.

"Babacıık... Bak Antalya'dayız şimdi. Karain üç adım ötemizde. Kendi zamanımıza dönmeden Çuka'yla Anin'i son bir kez ziyaret etsek ya."

"Evet, Eveeeet!" diye heyecanla atıldı Elif'le Damla da.

Üçe karşı bir yenik durumdaydım. Çaresiz kabul ettim.

Zaman bisikletini çalıştırdım.

Önce babamı ilk gördüğümüz âna geldik. Sırtı bize dönük, dallardan yasemin topluyordu. Tam o noktada, son hızla Çuka'nın kabile şefi olduğu döneme hareket ettik.

Bizim dördümüzden başka kimse anımsamayacaktı bu geçmişteki aile buluşmasını. Babacığımı bir kez daha görmüş olmanın getirdiği, hüzünlü bir sevinç vardı yüreğimde... Doğrusu zaman bisikletinin

böyle bir işe yarayabileceği hiç gelmemişti aklıma daha önce. Belki bundan sonra sık sık yineleyebilirdik bu tür gezileri.

Bir yandan zaman bisikletini kullanırken, bir yandan da düş görürmüş gibi, bunları düşünüyordum.

Zamanda Kaza

Hızlandırılmış bir film gibi geriye döndü zaman. Karain Mağarası'nın önüne gelmiştik bile. Zaman içinde hızla ilerliyorduk. Sonra birden, bilgisayarın ekranı kararıverdi. Zaman bisikleti zınk diye durdu.

Klavyenin tuşlarına bastım. Bilgisayarı kapayıp açmayı denedim. Hayır. Bilgisayar sanki ölmüştü.

"Gel bak kızım şuna, belki sen anlarsın ne olduğunu," diye seslendim Yağmur'a.

Gelip baktı, orasını, burasını kurcaladı, hiçbir şey olmadı.

"Ya akü boşalmış ya da bilgisayar göçmüş baba," dedi.

Korktuğum şey başımıza gelmişti.

"Tamam," dedim, "ben pedalları çevirip dinamodan elektrik sağlayacağım. Sen bilgisayarı yeniden çalıştırıp kendi zamanımıza yönlendir bizi."

Olanca gücümle pedalları çevirmeye başladım.

"Olmuyor baba. Korkarım bilgisayar göçmüş."

"Yeniden biçimlendirebiliriz," dedi Damla yandaki çantaların birinden birkaç CD çıkararak.

"Bilgisayara elektrik akımı ulaşmadan olanaksız bu," dedim. "Korkarım başımız birazcık dertte."

Hava kararmak üzereydi. İlk kez konuştu Elif:

"O zaman, ilk iş olarak çadırımızı kuralım ve güvenlik önlemleri alalım."

En doğrusu buydu.

Hemen çadırımızı kurduk. Çevremizdeki çalılara, çadırı çepeçevre saracak biçimde bir misina bağladık. Misinanın üstüne küçük çanlar astık. Tavşandan daha büyük herhangi bir canlı çadırımıza yaklaşmaya kalkıştığında misinaya takılacak, misinadaki çanlar da bizi uyarıp uyandıracaktı.

Çok heyecanlı ve yorucu bir gün geçirmiştik. Hemen yattık. Gece boyunca uzun bir süre uyuyamadan olasılıkları düşündüm. Zamanın bulunmamamız gereken bir noktasında tıkılıp kalmıştık. Bilgisayar bozulmazdan önce, Karain'i görmüştüm; ama hangi zamanda olduğumuzu kestirmem olanaksızdı. Hangi çağda olursak olalım, zaman bisikletinin çantalarındaki araç gereçle burada kendimize bir yaşam düzeni kurabilir ve yaşayabilirdik. Ama bu, düşüneceğimiz son şey olmalıydı. Bir biçimde buradan kurtulup kendi çağımıza dönmenin yolunu bulmalıydık. Bu çağa tıkılıp kalmak, hepimiz için kötü olurdu.

Düşündükçe kendi kendime kızıyordum. Hepsi benim yüzümdendi. Kızlar uzun bir süredir zaman bisikletinin adını bile anmıyorlardı. Üstelik, yola çıkarken bilgisayarı bakıma götürmeyi bile düşünmemiştim. Aylardır bir kıyıda duruyordu zaman bisikleti.

Birden dehşetle ürperdim. Bizim burada kalmamız, tüm insanlık tarihini değiştirecekti. Önceki zaman yolculuklarımızda bunun birkaç örneğini görmüştük. Bir ayna parçasının bile ne büyük değişikliklere yol açabileceğine tanık olmuştuk. Zamanı kendi yoluna koyabilmek için de epeyce uğraşmamız gerekmişti. Şimdi biz hepten burada kalırsak, zamanın akışında ne büyük değişiklikler olabileceğini düşünmek bile istemiyordum. Örneğin, ya yine Çuka'nın kabilesine kendi çağımızdan getirdiğimiz mikropları bulaştırırsak? Böyle bir felaketi düşünmek bile istemiyordum. Elbet bir yolunu bulacaktık kendi çağımıza dönmenin, ama nasıl?

Sonunda huzursuz, karabasanlarla dolu bir uykuya daldım.

Gece bizi rahatsız edecek hiçbir olay olmadı.

Sabah gün doğarken uyandım. Elif'le kızlar uyanmadan nerede ve hangi çağda olduğumuzu anlamak istiyordum.

Küçük bir keşif gezisinden sonra, doğru yerde olduğumuzu anlamıştım. Evet... Karain Mağarası'nın

az ötesindeki bir tepede, her zaman geldiğimiz yerin çok yakınındaydık. Ama hangi zamanda?

Dürbünümü alıp bir kayanın ardına gizlenerek mağarayı gözetlemeye başladım.

Dikkatimi çekecek hiçbir şey yoktu görünürde.

Sonra gördüm onları: Dost ve İkinci. Anin'in evcilleştirdiği köpekler. Mağara girişinin az ötesinde yavrularıyla oynaşıyorlardı.

Demek ki, Çuka'nın başkan olduğu çağa gelmiştik.

Bu çok iyiydi. Önceki deneyimlerimizden, Çuka'nın yeniliklere açık, yeni tanıdığı insanlarla dost olmayı seven bir genç olduğunu biliyorduk. Gerektiğinde ondan yardım isteyebilirdik. Ama şimdilik gizlenmemiz daha doğru olacaktı.

Ansızın bir kez daha ürperdim.

Dost'la İkinci, bizim kokumuzu almışlardı daha önce. Bu hiç aklımıza gelmediğinden, onların kokumuzu aldığı zamanın öncesine dönmeden, kendi zamanımıza dönmüştük. Yani bu iki köpeğin koku belleğinde bizim kokumuz silinmeden kalmıştı. Bulunduğumuz yerden mağaraya doğru esecek en hafif rüzgâr bile, bizim kokumuzu onlara götürebilir ve bu iki köpek, bizim peşimize düşebilirdi.

Bir an düşündüm. Şimdilik, yapılabilecek hiçbir şey yoktu. Zaman bisikletinin yanına gidip bilgisayara ne olduğunu araştırmaya karar verdim. Ne ol-

duğunu anlayabilirsem, çözümünü de bulabilirdim belki.

Önce, yaklaşık on saattir çalışmadığına göre, belki akü az da olsa canlanmıştır diye düşündüm. Bilgisayar çalışmaya başlarsa, gerisini bisikletin pedallarını çevirerek dinamoyla çözümleyebilirdim.

Hayır, tık yoktu bilgisayarda. Bu eski model bilgisayarı yeni bir dizüstü bilgisayarıyla değiştirmediğime çok pişmandım şimdi, ama yapılabilecek hiçbir şey yoktu bu konuda. Pişmanlığı bırakıp kablo girişlerini kontrol etmeye başladım. Yine bir şey bulamadım.

Bu sırada Elif uyanıp çadırdan çıkmıştı.

"Bir şey bulamadın mı?" diye sordu.

"Buldum," dedim. "Karain'in az ötesinde ve Çuka'nın başkan olduğu yıllardayız. Yani iyi bir yerdeyiz. Ama bilgisayarı soruyorsan, bulamadım."

"Bu sorunu çözümleyemezsek ne olacak?" diye sordu kaygıyla.

"Baksana. Hava tertemiz, doğa yemyeşil. Çevre kirliliği, küresel ısınma derdi yok, kavga, gürültü, trafik derdi yok. Burada yaşamımızın sonuna kadar keyifli bir tatil yaparak yaşar gideriz."

Yüzünü buruşturdu Elif, "Ne soğuk espri. Çocuklar uyanmadan kahvaltılık bir şeyler hazırlayayım bari," diyerek uzaklaştı yanımdan.

Sağını solunu iyice denetleyip birkaç kez daha çalıştırmayı denedikten sonra, bilgisayarla ilgili hiç-

bir şey yapamayacağıma karar verdim. Belki Yağmur bir çare bulabilirdi. Yine de, en iyimser tahminle, birkaç gün burada kalmak zorundaydık anlaşılan. Yanımızdaki yiyecek, bir ya da en çok iki gün yeterdi bize. Suyumuz da öyle. Suyu, mağaranın üstünden gelen dereden sağlayabilirdik, ama yiyecek bulmak zorundaydık. Kızlar belki meyve toplayabilirdi çevredeki ağaçlardan. Benim de bir parça avcılık yapmam gerekecekti herhalde.

Az sonra, Elif'in yere serdiği bir örtünün çevresine oturmuş, hep birlikte kahvaltı ediyorduk. Karnımızı iyice doyurduktan sonra herkese görev verdim.

"Yağmur, sen bilgisayarın sorununu çözmeye çalışacaksın. Sağına soluna iyice bak bakalım bir çözüm üretebilir misin? Damla, sen kedi gibi tırmanırsın ağaçlara. Şu yan tarafta yaban armudu ve yaban elması ağacı var bir-iki tane. Onlardan meyve topla biraz. Elif, sen de zaman bisikletinin çantalarını boşalt, araç gereç olarak neyimiz var neyimiz yok bir liste çıkar."

"Sen ne yapacaksın?" diye sordu Elif.

"Yay ve ok yapıp ava gideceğim. Bir geyik ya da ceylan avlayabilirsem, birkaç gün için beslenme sorununu çözümlemiş oluruz."

"Sen ok atmayı bilir misin ki?"

"Çocukluğumda okçuluk oynardık. Sanırım elim hâlâ yatkındır ok atmaya. Bir deneyeceğim. Başka çaremiz yok."

İlk iş olarak, her türlü işe yarayan ve zaman yolculuklarına başladığımızdan bu yana zaman bisikletinin çantalarından birinde sakladığım İsviçre ordu çakısını aldım yanıma. Keskin ağızlı iki bıçağı, minik bir testeresi, çatalı, kaşığı ve aklınıza gelebilecek her türden donanımıyla çok kullanışlı bir aletti bu çakı. Cımbızı ve kürdanı bile vardı.

Onunla, bizim çağımızdaki palmiyelere benzeyen bir ağacın kuruyup aşağıya sarkmış alt dallarından birini kestim. Dalı, ortasını kalın bırakıp uçlara doğru giderek incelecek biçimde yonttum. Lifli bir dal olduğu için kolay oluyordu bunu yapmak. Sonra kalın bir misinayla iki ucundan bağlayıp dalı gerdim. Güzel ve sert bir yay olmuştu. Bu, yaşadığımız yabanıl ortamdaki ilk zaferimdi. Epeyce keyiflenmiştim.

Bizimkilere baktım. Elif zaman bisikletinin tüm çantalarını boşaltmış, çıkan bir yığın ıvır zıvırın ortasında liste yapıyordu. Yağmur bilgisayarın tüm girişlerini, düğmelerini tekrar tekrar kontrol ediyordu. Damla ise, uzun bir süre önce yine buraya geldiğimizde Anin'in uygulamış olduğu bir yöntemle meyve topluyordu. Ucu çatallı bir kamış bulmuş, meyveleri çatalın arasına sokup aşağıya çekerek yere düşmelerini sağlıyordu.

Üçü de, önümüzdeki sorunlu günlere herhangi bir tedirginlik

duymadan hazırlanıyordu. Eşimle de, kızlarımla da gurur duydum doğrusu.

Dürbünümü alıp kayanın arkasına gizlenerek mağaraya baktım. Günlük yaşam başlamıştı orada da. Herkes bir işin ucundan tutmuş, üstüne düşen neyse, onu yapmaya çalışıyordu. Hemen hepsini önceki yolculuklarımızdan tanıyordum kabile halkının. Hepsi de dost insanlardı. Eğer karşılaşırsak, onlardan bir zarar gelmezdi bize. Sonra Çuka'yla Anin'i gördüm. Çuka üç-dört avcıya bir şeyler anlatıyordu. Boynunda, domuz dişlerinden yapılmış başkanlık kolyesi vardı. O sözünü bitirir bitirmez Anin konuşmaya başladı. Belli ki her zaman olduğu gibi Çuka'nın söyledikleri neyse, onu bir adım öteye götürecek bir öneride bulunuyordu. Yüzüme kocaman bir gülümseme yerleşti. Dürbünü yerine koyup işime geri döndüm.

Hemen ok yapmaya giriştim. Doğa bunun için de çok güzel bir olanak sunmuştu bana. Çevrede bambu gibi dümdüz yükselen sert ve ağır bitkiler vardı. Onlardan kestiğim ince, uzun dalların uçlarını iyice sivriltip arkalarına, yerde bulduğum karga tüylerini bağladım. Uçlarını çakmakla yakarak sertleştirdim. Az sonra sert yayım ve yirmi kadar okumla ava çıkmaya hazırdım.

"Ben gidiyorum," dedim Elif'e. "Aman dikkatli olun. Ateş falan da yakmayın."

Aslan ve Ceylan

Karain Mağarası'nın yukarı tarafından akan derenin az ötede oluşturduğu küçük bir gölet vardı. Çevresi çimenlerle kaplı bu gölet, hayvanların, genellikle akşamüzerleri, su içmeye geldikleri yerdi. Göletin çevresindeki çimenlik alan, geyik, ceylan, yabansığırı gibi hayvanlar için iyi bir beslenme alanıydı. Orada, avlayabileceğim bir hayvan bulacağımdan emindim.

Geniş bir çember çizip rüzgârı önüme alarak oraya doğru yürüdüm. Avcılık konusunda ilk aklıma gelen şey bu olmuştu. Rüzgâr arkamdan gelirse, hayvanlar kokumu alıp kaçabilirlerdi.

Tam da umduğum gibi, sürü sayılamayacak kadar küçük, birkaç hayvan öbeğiyle karşılaştım çayırda. Sığırlar, yabankoyunları, geyikler ve ceylanlar vardı. Büyük hayvanları avlayabilsem bile, onları kamp kurduğumuz yere taşımam olanaksızdı. Ya bir

yabankoyunu ya da bir ceylan avlamam gerekiyordu. Sol tarafımdaki koyunlar bana daha yakındı; ama onlara gizlenerek yaklaşmam olanaksız gibi görünüyordu. Sağımdaki ceylanlarla aramda, gizlenerek yanlarına sokulabileceğim birkaç öbek çalı vardı.

Çalıların ardına sinerek yaklaştım ceylanlara. Tam ok atımı uzaklığına gelmiştim ki hemen solumda, uzun otların arasına sinmiş, ceylanları gözleyen bir aslan gördüm. Üst çenesinden aşağıya doğru uzanan uzun ve sivri dişleri son derece ürkütücüydü.

Buraya avcı olarak gelmişken aslana av da olabilirdim. Neyse ki rüzgâr önümüzden geldiği için kokumu almamıştı. Kokumu alırsa ne yapacağını kestiremiyordum. Onun için ilerlemeyi bıraktım.

Geriye dönüp ondan uzaklaşmaya çalışmak daha da tehlikeliydi. Gerilerken çıkaracağım en küçük bir sesi bile duyabilirdi.

Birkaç metre ötedeki bir çalılığa doğru yürüdüm sessizce. Çalılığın sağ tarafına, aslanın beni göremeyeceği bir noktaya geçip beklemeye başladım.

Dalların arasından görebiliyordum aslanı. Tam onun fırladığı sırada, ben de okumu atmalıydım. Aslanın hangi ceylanı gözüne kestirdiğini anlamaya çalıştım.

Gözleri, kendisinin solunda bulunan yaşlı bir hayvanın üzerindeydi. Yaşlı hayvanlar yavaş olurlar. Onu kolayca yakalayabileceğini düşünüyor olmalıy-

dı. Benim gözüme kestirdiğim ise, az ötemde otlayan genç bir ceylandı. Bu iyi bir işaretti.

Aslanın sırtındaki tüyler, kirpi dikeni gibi dikildi birden. Gövdesi gerildi. Avının üstüne hamle yapmaya hazırlanıyordu.

O fırladığı anda ben de okumu yolladım gözüme kestirdiğim ceylana. Hiç ummuyordum böyle isabetli bir atış yapabileceğimi. Okum, ceylanın sol göğsüne saplandı. Bir an havaya sıçradı hayvan, sonra yere yığılıverdi.

Bu ilk avın başarısı ve heyecanıyla yüreğim deli gibi atıyordu. Hemen avımın yanına koştum. Bacaklarından tutup sürükleyerek oradan uzaklaşmaya başladım. Bir yandan da ardımda olanları izliyordum.

Aslanı gören küçük sürü hemen dağılmış, çılgın bir koşu tutturmuştu. Aslan şimşek gibi koşuyor, gözüne kestirdiği yaşlı ceylanı kovalıyordu.

Bu kovalamaca ne kadar sürdü kestiremiyorum ama sonunda, benden epeyce uzaklarda, aslan bir sıçrayışta pençelerini ve dişlerini avına geçirdi.

Görecek bir şey kalmamıştı. Büyük bir olasılıkla avını sürükleyip yuvasına, yavrularının yanına götürecekti. Ben de, vurduğum ceylanın kokusu başka yırtıcı hayvanları yanıma çekmeden, bir an önce kamp yerimize dönmeliydim. Ceylanı sırtıma alarak koşmaya başladım.

Avımla kamp yerimize döndüğümde, kızlar coşkuyla, Elif şaşkınlıkla karşıladı beni.

"İnanamıyorum," dedi Elif. "Bu işi başarabileceğini hiç düşünmemiştim."

"Hem de tek okla," dedim böbürlenerek. "Üstelik az ötemde de av peşinde koşan kazma dişli bir aslan vardı."

Ceylanın derisini yüzüp güneşe serdim. Burada uzun süre kalmamız gerekirse, bu deriler çok işimize yarayacaktı. Etlerini parçaladım ve bir öbeğini pişirmesi için Elif'e verdim. En az iki günlük yiyeceğimiz vardı şimdi.

Kuru odun toplayıp bir ateş yaktım. Duman çıkmaması için, kestiğim bir palmiye dalının yaprağını yelpaze gibi kullanarak sürekli yelledim ateşi. Az sonra, Elif'in, etleri pişirebileceği kadar bol ve kızıl korlar oluşmuştu. O, etleri pişirirken ben de Yağmur'a döndüm.

Ciddi bir yüzle, "Hiçbir umut yok baba," dedi Yağmur. "Her şeyi denedim, hiçbiri işe yaramadı. Bilgisayar ölmüş gibi."

"Üzülme," dedim ona, "sen elinden geleni yaptın. Kuşkusuz bir çözüm bulacağız sonunda. Ama şimdilik burada yaşamaya alışmamız gerekiyor."

Bu sırada, ışıl ışıl parlayan gözleri ve elinde bir torba meyveyle Damla geldi yanımıza.

"Baaaak!" dedi bana, "Hepimizi açlıktan kurtardım."

Hep birlikte katıla katıla güldük onun bu sözlerine.

Kendi kokumuzdan, dumandan ürkerken, pişirdiğimiz etlerin ortaya yayacağı kokuyu hiç düşünmemiştik doğrusu.

Biz, Elif'in hazırladığı nefis ceylan kebabını yerken, çıkan kokular Karain'e ulaşmış, Kara ve İkinci huzursuzlanmaya başlamışlardı.

"Ne oluyor bunlara?" diye sordu Çuka.

"Bir tehlike sezmiş olmalılar," dedi Anin.

Birkaç saniye sonra, kebap kokusu onların da burunlarına gelmişti.

"Bayırın üst tarafında yabancı birileri var," dedi Çuka.

"Dost mu, düşman mı?"

"Nasıl bilebilirim ki? Ama böyle uluorta et pişirdiklerine göre düşman olamazlar. Kendilerini gizleme gereği duymuyorlar."

"Hadi gidip bakalım..."

"Yanımıza birkaç avcı almadan gidemeyiz. Tehlikeli olabilir."

"E hadi öyleyse. Kimi alacaksan al. Çok meraklandım."

Az sonra on kadar avcıyla birlikte yola çıkmışlardı.

"Köpekleri önden yolla," dedi Çuka Anin'e. "Yabancıların nerede olduklarını onlar bizden daha kolay bulabilir."

Bu sırada biz, yediğimiz lezzetli av etinin tadını çıkararak kendi zamanımıza dönme olasılıklarını tartışmaktaydık.

Ansızın iki köpek belirdi çevremizde. Havlamıyor, sevinçle kuyruk sallıyorlardı.

"Dost!" diye bağırdı Yağmur.

"İkinci!" diye çığlık attı Damla.

Hemen yanda birikmiş kemiklerden birkaçını alıp köpeklere doğru koştular. Kokularını tanıyıp dost bildikleri kızları yeniden gördükleri için sevinen köpekler, önlerine konan kemiklerle tam bir bayram havasına girdiler. Bir parça kemik kemirip heyecanla havlıyor, kızların ellerini, yüzlerini yalıyorlardı.

"Yakalandık," diye düşündüm onlar köpekleri doyururken.

Birkaç saniye sonra Çuka, Anin ve avcılar belirdiler.

Yapılabilecek en doğru davranış olduğunu düşündüğüm şeyi yaptım.

"Merhaba... Biraz daha etimiz var. Yemek ister misiniz?"

Anin ve avcılar sorgulayan gözlerle Çuka'ya baktılar.

"Aslında bizim sizi ağırlamamız gerekir, ama bu bir dostluğun başlangıcı olacaksa, elbette isteriz etinizi paylaşmayı," dedi Çuka.

Bu sırada Anin, köpeklerle oynaşan kızların arasına girmiş, onlarla kaynaşmıştı bile.

Dost ve İkinci kendilerine sunulan kemiklerden pek hoşnuttu. Kıtır kıtır kemikleri kemirirken keyifle kuyruklarını sallıyor, çevrede olan bitenlerle hiç ilgilenmiyorlardı.

Köpeklerin bu keyifli hali Çuka'yı da rahatlatmıştı. Bu tuhaf kılıklı yabancı insanlar kötü niyetli düşmanlar olsaydı, köpekler onlara karşı başka türlü davranırlardı. Çuka'nın neyi, nasıl düşündüğünü anlayabiliyordum.

"Nasıl avladın bu ceylanı?" diye sordu sonunda. "Ceylanları mızrakla avlamak çok zor. Ceylanlar çok hızlı."

Yayı ve okları gösterdim ona.

"Oklar ceylandan daha hızlı," dedim.

"Ama bunlar küçücük. Mızrak kadar güçlü değil. Savursan az ötede yere düşer."

Ona bir ok gösterisi yapmaya karar verdim. Az ötedeki bir ağacın gövdesine sertçe vurarak bir elma

yapıştırdım. Attığım ok, elmanın bir karış yukarısında, ağacın gövdesine saplandı.

"Aaaa!" diye bağırdılar hep birlikte. Yayla atılan ok hem daha hızlı gidiyor hem de kendi mızraklarının gidebildiğinden daha uzaklara ulaşabiliyordu.

"Bu güzel bir silah. Bize de öğretir misin?"

"Öğretirim Çuka," dedim.

Şaşırdı.

"Adımı biliyorsun."

"Evet. Anin'in adını da biliyorum."

"Ama biz tanımıyoruz sizi. Adımızı nereden biliyorsunuz?"

Nasıl anlatabilirdim ki ona bunu? En iyisi uzun açıklamalardan kaçınmaktı.

"Rüyamda gördüm," diye kestirip attım.

Bu açıklama yeterli olmuştu onun için.

Merak dolu gözlerle eşyalarımıza bakmaya başladı. İlk kez görüyordu böyle şeyleri. Özellikle çadırımız çok ilgisini çekmişti.

Kızlar ve Elif, Anin'le kırk yıllık dostmuş gibi konuşmaya dalmışlardı.

Çuka'nın Önerisi

Çuka kalkıp çadırın yanına gitti. Çevresini dolandı, kapısını açıp içeriye baktı. Çadırın bezini eliyle yokladı.

"Bu şey, sizin barınağınız mı?"

"Evet Çuka."

"Çok ince. Yırtıcı hayvanlar kolayca parçalar bunu. Hem yazın sıcak, kışın da çok soğuk olur. Bizim mağaramız çok güzel. Kışın sıcak, yazın serin olur. Hepimize yer var. Siz de gelin."

Bulunduğumuz koşullara bakılırsa, yapılabilecek en iyi şey buydu. Ama geçen sefer onlarla birlikte olduğumuzda, bizim bağışıklık kazandığımız kendi çağımıza özgü mikropların onları nasıl etkilediğini görmüştük. Aynı deneyimi bir kez daha yaşamak istemiyordum doğrusu. Yine de Çuka'nın bu önerisi çok mutlu etmişti beni. O beni anımsamasa bile, ben onu

kendi oğlum gibi seviyordum. Birlikte yaşamış olduğumuz serüvenler gözlerimin önünden bir film şeridi gibi geçiyordu.

"Bu gece de kendi barınağımızda kalalım Çuka. Bu konuyu sonra konuşuruz seninle," dedim.

Gerçekten de bu konuyu iyice düşünüp kendi aramızda tartışmamız gerekirdi. Bundan böyle bu çağda yaşayacak olursak, belki de buradan uzak bir yerlere gitmemiz gerekirdi. İlerideki dağlarda pek çok mağara vardı. Onlardan birini kendimize barınak yapabilirdik. Eğer kendi çağımıza geri dönemezsek, zaten insanlık tarihini yeterince altüst etmiş olacaktık. Taşıdığımız mikroplarla bu kabilenin yok olmasına neden olabilirdik ve bu da tarihin daha çok değişmesine yol açardı. Bambaşka bir uygarlık çıkabilirdi ortaya. Bunun da örneğini görmüştük bir başka yolculuğumuzda.

"Gidin, balta ve bıçak getirin," dedim. "Size yay ve ok yapmayı öğreteceğim. Sonra da nasıl kullanacağınızı öğrenirsiniz. Bir de, hayvan bağırsaklarından yaptığınız en ince iplerden getirin." Doğrusu değerli misinalarımı harcamak istemiyordum.

Onlar gidip gelene kadar, palmiyeye benzeyen ağaçtan uygun bir dal kestim. Ben daha dalı yontmaya başlamadan, ellerinde taşçı ustasının en keskin bıçaklarıyla gelmişlerdi.

"Böyle birer dal kesin şu ağaçlardan," dedim onlara.

Hemen kesip geldiler. Önceden yapmış olduğum yayın ipini çözdüm ve ellerindeki dalları, onu örnek alarak yontmalarını istedim. Az sonra yaylar hazırdı. Bağırsaktan yapılma sicimlerle yayları gerip bir köşeye bıraktık ve ok yapmak için dal kesmeye gittik.

İçlerinden birini tüy toplamakla görevlendirmiştim. Ok yapacağımız dalları düzeltip uçlarını sivrilterek arkalarına tüyleri taktıktan sonra, uçlarını ateşe tutup nasıl sertleştireceklerini gösterdim onlara.

Sıra, atış alıştırması yapmaya gelmişti. Önce yayı tutmayı, oku yerleştirip yayı gererek fırlatmayı öğrettim onlara. Hepsi de pek başarılıydılar doğrusu. Sonra nasıl nişan alacaklarını, avları uzaktaysa, yayı biraz kaldırarak nişan almaları gerektiğini anlattım.

Nişancılıktaki becerileri zaman içinde gelişecekti kuşkusuz. Bu konuda biraz çalışmaları gerekiyordu, ama Çuka beni çok şaşırttı. İkinci üçüncü denemeden sonra hedefin çok yakınına atmayı başardı oklarını. Ötekilerin biraz daha çalışmaları gerekiyordu.

Bir süre sonra, hep birlikte kalkıp heyecan içinde gittiler.

Bütün bu süre boyunca Anin yanımıza hiç gelmemişti, ama zaman zaman konuştuklarımızı ve yaptıklarımızı dikkatle izlemişti.

Onlar gittikten bir süre sonra dürbünle mağaraya baktığımda Çuka ve Anin'in taş ustasıyla heyecan-

lı heyecanlı bir şeyler konuştuklarını gördüm. Anin elindeki oku göstererek ustaya bir şeyler anlatıyordu. Neyin peşinde olduklarını pek anlayamamıştım.

Onların az ötesinde ise, bugün yanımızda olan avcılar, arkadaşlarına yay ve okları gösteriyor, nasıl kullanılacağını öğretiyorlardı. O tarafta sorun olacak bir şey yoktu yani.

Akşam, görülme korkumuz kalmamış olduğu için, kocaman bir kamp ateşi yaktık çevreden topladığımız kuru dallarla. Etlerimizi bu ateşte pişirdik. Bir ara gidip dere kıyısından kestiğim sukabaklarıyla su getirdim kampımıza.

Çağımıza dönemeyebileceğimizi ilk kez, yemeğimizi bitirdikten sonra düşünmeye başladık. Dönemezsek neler yapmamız, nasıl davranmamız gerektiğini tartıştık sonra.

"Çuka bizi mağarada kalmaya çağırdı," dedim onlara. "Çadırımızın pek güvensiz olduğunu ve mevsim koşullarına uygun olmadığını söyledi."

Önce Elif atıldı, "Olmaaaaz!" diye bağırdı. Aynı anda kızlar bir ağızdan, "Hayır babaaaaa!" dediler.

Belli ki onlar da unutmamışlardı kabileye bulaştırdığımız mikropların yarattığı sonucu.

"Ben de öyle düşünüyorum," dedim. "Şimdilik çadırda kalabiliriz. Sonra da çevreyi araştırıp bulunduğumuz yöredeki uygun mağaralardan birine geçebiliriz. Uygun bir mağara bulmada, Çuka'nın avcıları

da yardımcı olacaktır bize. Ne de olsa onlar çevreyi bizden çok daha iyi biliyorlar."

En azından bir süreliğine burada kalma düşüncesine, herkes kendini alıştırmış gibi görünüyordu.

"Baba..." dedi Damla birden, "bilgisayar dedemizin çağındayken bozulsa, ne olurdu?"

"Sanırım bize yardımcı olabilecek, elektronikten anlayan birilerini bulurduk."

"Ama o zaman bilgisayar yoktu ki!"

"Olsun kızım. Elektronik aletlerin çalışma ilkeleri birbirine benzer. Devreleri kontrol ederek hangisinin çalışmadığını anlayabilirdik. Sonra da, bozulmuş bir parça varsa, onun yerine bir benzerini yerleştirip bilgisayarı çalıştırabilirdik. Hem elektrik sıkıntımız olmazdı en azından."

Gözlerimizi artık sönmeye yüz tutan ateşe dikerek sessizce düşünmeye koyulduk dördümüz birden.

Elif kalktı, Damla'nın gündüz topladığı elmaların en irilerinden dört tanesini közlerin içine gömdü.

"Onlar ne olacak anne?" diye sordu Yağmur.

"On dakika sonra görürsün."

Az sonra, nefis bir elma kokusu sarmıştı ortalığı.

Elmalardan birinin üstünü açıp yeterince pişip pişmediğini denetledikten sonra, dördünü de kâğıt bir tabağa koyup getirdi Elif.

"Bu," dedi, "doğal elma tatlısı. Şerbeti kendinden."

Gerçekten de, bir hayli mayhoş olan elmalar, pişince bal gibi tatlı olmuşlardı. Mis gibi de kokuyorlardı. Soğuduktan sonra keyifle yedik elmalarımızı.

O an canım bir fincan mis kokulu kahve içmeyi öyle istemişti ki...

"Hadi yatmaya..." dedim.

Kalkıp ateşi odun ve dallarla besledim. Sonra da, sabah kaldırmış olduğum, üstüne minik çanlar bağlı olan misinayla çadırın çevresini çevirdim.

Heyecanlı bir gün geçirmiştik. Hepimiz çok yorgunduk. Yatar yatmaz uyuduk.

Yine karabasanlar gördüm gece boyunca. Bir ağaç kadar büyük, sivri dişli bir dinozor bizi kovalıyordu. Onu kızlardan uzaklaştırmak için uzun bir odun almıştım elime, kuyruğuna vuruyordum. Sonunda beni gördü dinozor. Pençesiyle kavrayıp havaya kaldırdı. Şöyle bir baktı. Tam ağzına atacaktı ki, ter içinde uyandım. Bir an, nerede olduğumu algılayamadım.

"İyi ki Dinozorlar Çağı'nda değiliz," diye düşündüm sonra da.

Bir daha uyuyamazdım. Kalkıp dışarı çıktım. Gün doğuyordu. Ufuk kıpkızıl olmuştu, yanıyor gibiydi gökyüzü. Ormanı gürültüye boğan canlıların hiçbiri uyanmamıştı henüz. İnanılmaz bir sessizlik içindeydi dünya.

Bir kayanın üzerine oturup güneşin doğuşunu izledim. Tepelerin üzerinde bir kıvılcım gibi belirip yavaş yavaş yükselmesi çok güzeldi.

Kendi çağımızda, dünyamızın bu güzelliğini altüst eden savaşları, düşmanlıkları, terör eylemlerini, fabrikaları, atıkları, trafik karmaşasını düşündüm bir an. Savaşların, kirliliklerin olmadığı bu çağda yaşamak pek güzel olabilirdi.

Geleceğe ilişkin hayaller kurarken uyuyakalmışım.

Damla uyandırdı beni.

Güneş epeyce yükselmişti. Yağmur'la Elif kahvaltı hazırlıyorlardı.

Nelerin olacağını bilmediğimiz yeni bir gün başlamıştı.

Kalkıp dereye gittim. Soyunup serin sularına attım kendimi. Çevremde alabalıklar geziniyordu korkusuzca.

"Bugün biraz balık avlamalı," diye düşündüm.

Anin'in Buluşu

Kahvaltıdan sonra, uygun bir sinekli olta hazırlayıp alabalık avlamak üzere dereye indim. Yarım saat içinde on kadar iri alabalık avlamıştım. Dönmeyi düşündüğüm sırada, Çuka geldi yanıma. Kızlardan öğrenmişti burada olduğumu.

Balıkları görünce çok şaşırdı Çuka.

"Nasıl avladın bunları? Mızrağın yok ki senin. Ellerinle mi tuttun bunları?"

Bu söz aklıma, bizim çağımızda, Anadolu'nun yaylalarında alabalıkları elleriyle ya da bir bez parçasıyla tutan gençleri getirdi. Sonra denize ve derelere dinamit atarak balık avlayanlar olduğunu da anımsadım. Sudaki tüm canlıları öldürüyordu dinamit. "İnsanoğlu bazen ne kadar cahil ve acımasız oluyor," diye düşündüm.

Çuka'ya elimdeki misinayı gösterdim. Misinayı çe-

kip uçtaki kancaları, kancalara bağlı sinek ve sivrisinek görünümü vermek üzere yapılmış yemleri gösterdim. Nasıl avlanıldığını anlayabilmesi için yeniden derenin ortasına fırlattım oltayı. Az sonra bir balık sertçe asıldı oltaya, hemen çektim: kocaman bir alabalık.

Çuka çok heyecanlanmıştı. Bozulan yemleri düzeltip yeniden fırlattım oltayı. Sonra da Çuka'nın eline verdim.

Dere balık kaynıyordu. Çok geçmeden, misinanın gerildiğini gördüm. Çuka delirmiş gibi bir heyecanla çekmeye başladı oltayı. Misinalar biraz karışacaktı ama olsun, Çuka yeni bir şey öğreniyordu.

Benim yakaladıklarımın hepsinden daha büyük bir alabalıkla geldi olta. Çuka oltayı havaya kaldırmış, şaşkınlık ve hayranlıkla bakıyordu yakaladığı balığa. Balığı tutup kancadan çıkardım.

"Hadi, şimdi de sen at," dedim Çuka'ya. Oltayı savurup attı derenin ortasına. Az sonra bir balık daha yakalanmıştı. Bu kez, daha az heyecanlanmıştı Çuka. Balığı, benim yaptığım gibi kancadan çıkarıp öteki balıkların arasına attı.

Onu kendi haline bırakıp yakaladığımız balıkları temizlemeye koyuldum. Balıkların iç organlarını suya atıyordum. Daha çok balık geliyordu onların kokusuna.

Çuka, keyifli çığlıklar atarak peş peşe balık çekiyordu. Gülerek izliyordum onun heyecanını.

Yaklaşık bir saat içinde, tüm kabilesini doyuracak

kadar balık yakalamıştı. Birkaç tane ucu çatallı dal kesip yakaladığı balıkları solungaçlarından o dallara dizdim.

Balıkları sırtlayıp mağaraya koştu Çuka. Yanıma niye geldiğini bile unutmuştu heyecandan. Ben de oltayı toplayıp kendi yakaladığım balıklarla kamp yerine döndüm.

Derede çok sayıda yılanbalığı görmüştüm. Izgarada pişince etleri körpe kuzu tadında olurdu. Bir dahaki sefere onlardan yakalamaya karar verdim. Yılanbalıkları eti pek severlerdi. Yem olarak et getirmeliydim onları avlamaya.

Sonra bir şey geldi aklıma: avladığım ceylanın bağırsağı. Eğer burada uzunca bir süre kalacaksak, her şeyi değerlendirmemiz gerekirdi... Attığımız yerden onları aldım. Dere kıyısında içlerini boşaltıp iyice yıkadıktan sonra daha önceki gelişlerimizde, Çuka'nın kabilesindeki kadınların yaptığı gibi bir ağacın dalından aşırdım. İki ucuna birer taş bağlayıp taşları çevirerek iyice büktüm onları. İncecik bir ip haline geldi bağırsak. Tersine dönmesinler diye taşları birer çalıya tutturarak bıraktım orada. Kuruyunca, sağlam bir ipimiz olacaktı.

Bu tür ayrıntılara dikkat etmemiz gerektiğini düşündüm.

Öğle yemeğinde ızgara balık vardı. Çok lezzetliy-

diler. Bizim çağımızda, balık çiftliklerinde yetiştirilen balıklara hiç benzemiyordu lezzetleri.

"Bundan sonra sık sık balık avlayalım baba," dedi Yağmur.

"Bize de olta hazırlarsan, biz de geliriz seninle birlikte avlanmaya," dedi Damla.

"Ben de odun isinde pişirerek, bozulmadan uzun süre dayanmalarını sağlarım," dedi Elif.

Böyle becerikli oldukları için gerçekten gurur duyuyordum ailemle.

Yemekten sonra, kampımızın çevresini daha yaşanır bir hale getirmek için çabaladık biraz.

Tuvalet için, çalıların ortasında, gözlerden uzak bir yere bir çukur kazdım. Çukurun üzerini ortada bir boşluk bırakarak kalın bambularla örttüm. Dere kıyısında bulabildiğim en büyük sukabaklarını keserek kampa su taşıdım. Bunlardan birini de tuvaletin önüne koydum.

Elif, etleri haşlamak için büyük bir kabımız olmadığından yakınıyordu. Bulabildiğim en büyük sukabağını yandan, göbeğinin biraz yukarısından enlemesine kestim. İçine su konunca, sap tarafındaki boğuma da su doluyordu. Dere kıyısından topladığım çakıl taşlarını ateşte kızdırıp boğum yerindeki suya bırakınca, kabağın içindeki suyun tümü fokur fokur kaynamaya başlıyordu. Yapılacak tek iş, ısısı azalan çakıl taşının yerine, ateşin içindeki kızgın taşlardan birini

koymaktı. Bu yöntemle her türlü sulu yemek yapılabilirdi. Taşları alabilmesi için kalın bambulardan birkaç tane de maşa yaptım Elif'e.

Bu sırada o da, dere kıyısından yabannanesi, kayalıklardan kekik toplamaya koyulmuştu. Dönüp geldiğinde, sukabağı tenceresini nasıl kullanacağını anlattım ona.

"Yaşasıııın!" diye bağırdı. "Bu gece ceylan yahnisi yiyeceğiz öyleyse..."

O yemek pişirmeye koşarken, ben de uyarı çanlarımızın bulunduğu misinaları sabitleştirdim. Önümüzdeki iki çalının arasında kapı gibi bir boşluk bıraktım. Buradan dışarı çıkabilirdik. Gece yatarken, bu boşluğu da kapattığımızda, çanları çınlatmadan hiçbir canlı yaklaşamazdı yanımıza.

Biz bunlarla uğraşırken, güneş ufukta alçalmaya başlamıştı. Birden çevreye gerdiğim misinanın üstündeki çanlar çınlamaya başladı.

Hemen yayımı ve oklarımı kaptım. Ama bir tehlike yoktu. Gelen Çuka'ydı. Ona, nereden girmesi gerektiğini gösterdim.

"Sana bunu göstermek için gelmiştim yanına, ama balık avının heyecanıyla unuttum," diyerek bir ok uzattı bana.

Benim bıçakla sivriltip ateşte sertleştirdiğim okun ucuna, sipsivri ve çok keskin küçük bir taş bağlanmıştı.

"Bu Anin'in buluşu," dedi Çuka.

Yontmataş Çağı'nda kullanılan okların bir benzeriydi bu ve kuşkusuz benim okumdan daha etkili olacaktı büyük hayvanları avlamada. Anin'in yenilikler konusunda inanılmaz bir yaratıcılığı vardı. "Onun gibi yeni buluşlar yapan insanlar çoğaldığında, dünyamız çok değişecek," diye düşündüm bir an.

Sonra, bir karamsarlık gelip çöktü üstüme. "Tarihin akışını değiştirdik işte," diye düşündüm. İnsanlığın yayı ve ucunda sivri, keskin taşlar bulunan oku icat etmesi için daha birkaç yüzyıl geçmesi gerekiyordu. Oku elime aldım. Ucundaki keskin ve sivri taş çok dengeliydi.

Yayıma takıp fırlattığımda, şaşmaz bir biçimde hedefe gitti ok, ağacın gövdesine saplandı. Ucundaki keskin taş nedeniyle, benim yaptığım oklardan daha derine saplanmıştı. Taşı kırmadan çıkarmak için özel bir çaba harcamam gerekmişti.

"Çok güzel olmuş Çuka. Bu sivri taşlardan bana da verir misiniz?"

Çuka, sorumu yanıtlamadan bir başka şey gösterdi bana. Oltalarıma bağladığım kancalara benzeyen, geyik boynuzundan yapılmış kancalar. Kancalara, benim oltalarımdakine benzer, kurumuş sazların liflerinden yapılmış yemler bağlanmıştı.

"Bu da benim buluşum," dedi Çuka gururla.

Geyik boynuzundan yapılma kancaları eğip bük-

meye çalıştım. Yeterince sağlam görünüyorlardı. Uçlarına ise, bağırsaktan yapılmış incecik ama çok sağlam sırımlar bağlanmıştı.

"Harika olmuşlar!" diye bağırdım heyecanla. "Yarın, sabah erkenden gider bol bol balık tutarız."

"Ama yiyemeyeceğimiz kadar çok balık tutarsak, bu sıcakta bozulurlar, ertesi güne saklayamayız," dedi Çuka.

"Bozulmazlar. Elif sana balıkları dumanda pişirip uzun süre saklama yöntemini gösterir."

Bu arada, bilgisayarın sağını solunu kurcalamakta olan Yağmur, "Babaaaa! Ne yapsam olmuyoooor!" diye yakındı.

"Olacak kuşkusuz," diyerek yüreklendirdim onu. Aramızda, bilgisayarlar konusunda en bilgili olan Yağmur'du. O bir çözüm bulamazsa, biz hiçbir şey yapamazdık.

"Devam et kızım. Yitirecek hiçbir şeyimiz yok. Bilgisayar çalışmazsa, bu çağda yaşamak zorunda kalacağız nasıl olsa. Aklına gelen her şeyi dene."

"Peki baba," dedi Yağmur.

"Yemek hazır," diye seslendi Elif.

Sukabaklarını ortadan ikiye bölerek yaptığım tabaklarda yemeğimizi yedik. Ceylan yahnisi gerçekten de Elif'in üstlerine serpiştirdiği kekik ve nane sayesinde çok lezzetli olmuştu.

"Azıcık da soğan olsaydı, daha lezzetli olurdu," dedi Elif.

Çuka, yahniyi pek beğenmiş görünüyordu. Onlar henüz böyle sulu yemek pişirmeyi bilmiyorlardı. Etleri ya çubuklara geçirip doğrudan ateşe tutarak ya da ateşte kızdırılmış yassı taşların üstünde pişiriyorlardı.

"Bu pişirme yöntemini Anin'e anlatacağım. Gelip öğrensin," dedi.

Ertesi gün sabah erkenden oltasıyla birlikte geleceğini söyleyerek ayrıldı yanımızdan Çuka.

Gece, gökteki yıldızlar ışıl ışıldı. İyi kötü görebileceğimiz kadar aydınlatıyordu yıldızlar çevreyi.

Yine de yetersiz bir ışıktı bu. Geceleri aydınlanmak için bir şeyler yapmamız gerektiğine karar verdim.

Ateşi, sabaha kadar sönmeyecek biçimde iri dallarla besledim. Sonra da erkenden yattık.

Balık Avı

Sabah erkenden kalkarak kızlar için şamandıralı birer alabalık oltası hazırladım. Neyse ki balık avı için bir kutuda epeyce malzemem, kalınlı inceli altı makara misinam vardı.

Derede çok sayıda yılanbalığı görmüştüm. Yağlı ve lezzetli bir balıktır yılanbalığı. Izgarası çok güzel olur. Kendim için, üstünde yapay yem olmayan çıplak bir olta hazırladım Birkaç parça da et aldım yanıma.

O sırada Çuka geldi. Ateşi canlandırmak için akşamdan kalma közlerin üstüne çalı çırpı atan Elif'e, uyanıp kahvaltılarını ettikten sonra kızları yanımıza göndermesini söyledim. Sonra da Çuka'yla birlikte dere kıyısına indik.

Çuka hemen oltasını fırlattı suya. Birkaç dakika sonra keyifle bağırarak ilk alabalığını çekmişti. Bir yandan da etleri küçük küçük kesip kancalara takmamı izliyordu.

"O yaptığın nedir?" diye sordu.

"Her balık ayrı yemi sever. Derede yılanbalıkları var. Onların en sevdiği yem solucan ya da et parçalarıdır."

"Yani değişik yemler kullanarak avlamak istediğimiz balıkları seçebilir miyiz?"

"Elbette. Balıklar da insanlar gibidir, değişik yemleri severler... Ama hangi yemi sevdiklerini önceden bilmek gerekir. Bakalım bu deredeki yılanbalıkları ceylan etini sevecekler mi?.."

Böyle diyerek oltamı savurdum dereye. Birkaç dakika içinde gerildi oltam. Çektim, bir yayınbalığıydı.

"Ama bu anlattığın yılanbalığına benzemiyor," dedi Çuka gülerek.

"Bu yayın," dedim, "et yemeyi seven balıklardan birisi. Demek derede onlardan da varmış."

Çuka'nın oltası yine gerildi. Kocaman bir alabalık daha çekti o da.

Bu sırada kızlar da geldi. Onlar da birkaç metre ötemize geçtiler.

Oltalarının şamandırası battıkça kızlar heyecanla çığlık atıyorlardı. Onların heyecanı önce Çuka'ya, sonra da bana bulaştı. Müthiş keyiflenmiştik.

Kısa sürede bizi ve Çuka'nın tüm kabilesini en az iki gün doyuracak kadar balık yakalamıştık. Benim yakaladığım yılanbalıklarından ikisi kol kalınlığında ve yaklaşık bir buçuk metre uzunluğundaydı. Kızlar

çığlık çığlığa avlanmayı sürdürürken, Çuka'yla ben tuttuğumuz balıkları temizlemeye koyulduk. O, beline asılı çantasından çıkardığı taş bıçağı, bense çakımı kullanıyordum.

Çakının pırıltısı dikkatini çekmiş olmalı ki, elini uzatıp aldı elimden. Dikkatle inceledi.

"Bu nasıl bir şey?" diye sordu sonra da.

"Bu özel bir bıçak," dedim ona. Teker teker açıp her bir parçasının işlevini anlattım.

"Bu çok güzel," dedi Çuka. "Sende başka var mı?"

"Yok Çuka. Bir tek bu var."

"Sende kalsın öyleyse."

Çakımı uzatıp balık temizlemeyi sürdürdü Çuka.

Balıklarımızın hepsini temizledikten sonra, ucu çatallı dallara geçirip kamp yerimize döndük.

Elif, ateşin iki yanına birer direk yerleştirmişti. Getirdiğimiz balıkları ipe dizip iki direğin arasına yerleştirdi. İki sıra yapmış olmasına karşın, ancak balıkların yarısını dizebilmişti. İki sırık daha çaktı toprağa, iki sıra balık da onların üstüne astı. Yine de epeyce bir balık artmıştı. Ateşin üstüne de yaş çalılar atıp duman çıkmasını sağladı. Ateşin ısısı ve dumandan gelen isle, balıklar yavaş yavaş pişmeye başladı.

Bu arada ben de Çuka'ya yeni bir kuş avlama yöntemini öğretmeye koyuldum. Kampımızdan biraz ötedeki boşluğa götürdüm onu. İnce iplerden, bir ucunu

çalılara bağladığım küçük kementler yaptım. Halkaları ortaya gelecek biçimde düzenledim kementleri. Sonra da halkaların üzerine yem serptim. Yemleri yemeye gelen kuşların ayakları kementlere takılacak ve bize yalnızca onları yakalamak kalacaktı.

Çocukluğumda babamla gittiğim Toros Dağları'ndaki bir köyde görmüştüm bunu.

"Aaa! Ben bunu biliyorum!" diye bağırdı Çuka. "Kar tuzağı bu. Kışın yabantavuğu ve tavşan yakalamak için kullanılır." İşte o zaman anımsadım Çuka'nın kar üstünde bu tuzaklardan kurduğunu.

"Yazın da kullanılabilir," dedim. "Tavşan yakalayamazsın, ama yabantavuğu, güvercin ve başka kuşları yakalayabilirsin."

"Ama kuşlar ipleri görürler..."

"Görsünler. Ne olduğunu anlamazlar ki."

Çuka'nın aklı pek ermemişti bu işe. Bekleyip görmeye karar verdi yine de.

Tuzakları kurup kampa geri döndüğümüzde, Anin'i gördük. Şimdi de o bir şeyler öğretiyordu Elif'le kızlara. Asmaya benzer bir ağaçtan kopardığı yapraklara sardığı balıkları sıcak külün içine sokuyordu. Akşam yemeğimiz belli olmuştu. Anin usulü yaprak içinde balık buğulama.

Gerçekten de pek lezzetli olmuştu balıklar. Karnımızı bir güzel doyurduktan sonra, Çuka'yla birlikte tuzak kurduğumuz yere gittik.

Altı küçük kemendin dördünde yabangüvercini vardı.

"Vaaaaay!" dedi Çuka, "Ayrı ayrı yerlere daha çok kement bağlarsak, daha çok kuş yakalayabiliriz."

"Evet, ama sık sık gidip denetlemen gerekir kurduğun tuzakları. Yoksa başka hayvanlar gelip yiyebilir yakalanan kuşları."

Kuşları alıp kampa döndük.

Çuka'yla Anin kuşları ve dumanda pişmiş balıkların çoğunu alarak ayrıldılar yanımızdan.

"Balıkları kış için saklarız," demişti Anin giderken.

Onun bu sözleri uzun uzun düşündürdü beni.

Eğer burada uzun bir süre, belki de yaşam boyu kalacaksak, bizim de en kısa sürede korunaklı bir mağara bulmamız, kış için yiyecek ve odun biriktirmemiz gerekiyordu. Ayrıca bizi soğuktan koruyacak giyecekler de hazırlamalıydık.

Çadırdaki uyku tulumunun üstüne uzanıp bunları düşünürken uyumuşum.

Mağara

Ertesi sabah ilk işim, mağaranın altındaki yamaca gidip Çuka'yı çağırmak oldu.

"Yukarı gel!" diye seslendi Çuka.

"Yok," dedim, "sen aşağıya gel."

Az sonra yanımdaydı Çuka.

"Niye bizim mağaramıza hiç gelmiyorsunuz, korkuyor musun yoksa benim halkımdan?" diye sordu.

"Hayır. Senin halkından korkmuyorum. Ama bizim uzaklardan getirdiğimiz kimi hastalıklar, sizi hasta edip öldürebilir. Ondan korkuyorum."

"Öyleyse Anin'le ben de sizden hastalık kapıp ölebiliriz."

"Yok, ikiniz de anımsamıyorsunuz ama, siz pek çok kez bizimle birlikte oldunuz. Bizim hastalıklarımıza alışkınsınız. Ötekiler değil."

Bir an düşündü Çuka. Şu çok kez bizimle birlik-

te olup da anımsamama konusunda soracağı sorular vardı sanırım, ama sormadı. Belli ki, o soruları daha sonra soracaktı bana.

"Sana nasıl yardımcı olabilirim?" dedi sonunda.

"Avcılarınız bu çevreyi iyi biliyorlar. Kışı geçirmek için bize küçük ama korunaklı, suya yakın bir mağara bulabilirler mi? Sanırım uzun bir süre burada kalacağız. Senin de söylediğin gibi bizim barınağımız özellikle kışı geçirmek için hiç de uygun değil."

"Ben öyle bir mağara biliyorum," dedi Çuka, "gel göstereyim."

Ceylanı avladığım düzlüğün az yukarısında, girişi kayalarla gizlenmiş küçük bir mağaraya götürdü beni. On kişinin rahatça yaşayabileceği büyüklükteydi. Dip tarafında küçük bir göz vardı.

"Bu göz serin olur," dedi Çuka, "yiyeceklerinizi burada saklayabilirsiniz."

Gerçekten de harika bir yerdi burası. Üstelik Çuka'nın mağarasının tam karşısındaydı. Yüksek sesle bağırsam, karşıdan duyulabilirdi. Önünde geniş bir düzlük vardı. Çalıların ve kayaların arasından bu düzlüğe açılan yol kapatılırsa yırtıcı hayvanların mağaraya ulaşması da önlenebilirdi.

"Tamam," dedim Çuka'ya. "Hemen buraya taşınırız."

"Size yardım ederim."

"Sağ ol Çuka."

Az sonra kamp yerindeydik. Çadırı söktüm yerinden. Çuka'yla ben zaman bisikletini yüklendik, kızlar ve Elif öteki eşyalarımızı toparlayıp ardımızdan geldiler. Kısa sürede mağaraya yerleştik.

Yapacak çok iş vardı o gün. Ava çıkmayı aklıma bile getiremezdim. Neyse ki, tütsülenmiş balığımız vardı. Elif akıllılık etmiş, ceylanın kalan etlerini de bozulmasınlar diye dumanda pişirmişti. İki-üç gün yetecek kadar yiyeceğimiz vardı. Kendi çağımızdan getirmiş olduğumuz konservelerin de çoğu duruyordu.

Önce, düzlüğün gerisinde, kayaların gizlediği kuytu bir yere bir tuvalet çukuru kazdım. Üstünü, kamp yerinde olduğu gibi, ortada küçük bir açıklık bırakarak kalın bambu dallarıyla örttüm.

Kızları da seferber ettim. Hemen aşağımızdaki ormandan toplayabildiğimiz kadar kuru dal, çalı çırpı getirip bir köşeye yerleştirdik. Kışı sıkıntısız geçirmek istiyorsak, her gün biraz odun toplayıp mağaraya getirmemiz gerekiyordu.

Kalın bambuları misinayla birbirine bağlayarak düzlüğe açılan girişin ağzına, yerde kaydırarak açabileceğimiz kapı gibi bir şey yaptım. Geceleri bambuların arkasına birkaç kaya parçası yerleştirirsek, hiçbir yırtıcı hayvan yanımıza sokulamazdı.

Yine kalın bambulardan mağaranın girişini örtebilecek büyüklükte bir kapı hazırladım. Kışın, soğu-

ğun içeri girmesini az da olsa önleyecekti bu kapı. Üstünü hayvan postlarıyla kaplayabilirsek, soğuğun girmesini tümüyle önleyebilirdi.

Elif'e bir sürpriz yapmaya karar vermiştim. Önceki gelişlerimizden, derenin biraz aşağısında çok güzel killi toprak olduğunu biliyordum. Oradan kil alıp elimle biçimlendirerek dört tane güvece benzer tencere ve kapak yaptım. Yirmi tane tabak, bir o kadar da bardak yaptım. On tane de yağ kandili olarak kullanabileceğimiz küçük çanaklardan hazırladım. En zor iş, su kaynatmak için imbikli bir kap yapmaktı. Biraz uğraşarak onu da hallettim. Biçimleri çok düzgün değildi, ama iş görürlerdi. Pişirirken bir bölümü çatlayacağı için bu kadar çok yapmıştım her birinden. Onları uygun bir yerde kurumaya bıraktım. Yaz güneşi çabucak kuruturdu onları. Ertesi gün kullanılmaya hazır olurlardı. Kilden yaptığım çanakları pişirmek için, biraz odun ve çalı toplayıp hazır ettim.

Bütün bunları yapmam öğleyi bulmuştu. En önemli işi öğleden sonraya bırakmıştım.

Sabah buraya Çuka'yla ilk geldiğimizde, mağara girişinin sol tarafındaki bir kayanın ucundan su damladığını görmüştüm. O suyun kaynağını bulmak istiyordum.

Bisikletteki malzemelerin arasında büyükçe bir tornavida olması gerekiyordu. Gerektiğinde bisikleti onarmak için almıştım onu yanımıza. Tornavida-

yı aldım ve kayalardan yukarıya doğru tırmanmaya başladım.

Az sonra bizim mağaranın tam üstünde bulunan bir düzlüğe gelmiştim. Tahmin ettiğim gibi, dağdan sızan bir kaynak suyu buradaki bir kayanın çukuruna doluyordu. Çukur dolduktan sonra gelen sular taşıp yayılıyor ve buharlaşıp gidiyordu. Benim gördüğüm damlacıklar, kendine yol bulup ilerleyen küçücük bir sızıntının suyuydu.

Bu sızıntıyı izleyip aşağıya damladığı yere kadar gittim. İncecik bir çatlak vardı kayada. Bu çatlağı biraz genişletebilirsem, bizim mağaranın yan tarafına daha çok su akmasını sağlayabilirdim. Hemen işe koyuldum. Tornavidanın ağzını keski gibi kullanıyordum. Sapının üstüne taşla vurunca, kayayı çıt çıt diye parçalayarak o incecik çatlağı genişletiyordu.

Bir buçuk saat kadar uğraştım böyle. Düzlüğün sonuna gelmiştim artık. Gerçekten de düşündüğüm gibi, daha çok su akmaya başlamıştı aşağıya. Ama acaba benim istediğim yere mi akıyordu, yoksa kayalarda dağılıp başka yerlere mi gidiyordu? Eğer mağaranın yakınına akıyorsa, biraz daha uğraşarak bu açtığım kanalcığı bir parça daha genişletebilirdim. O zaman dereden su taşımak zorunda kalmazdık. Aşağıya inip bakmam gerekiyordu.

Tıp tıp damlayan su, şıpır şıpır damlayan damlacıklara dönüşmüştü. Ama yeterli değildi bu. Su, yu-

karıda bir yerde kayaların arasına dağılıyor olmalıydı. Çıkıp o yeri bulmalıydım.

Bu sırada, sabah taşınmamıza yardım ettikten sonra giden Çuka gelmişti. Anin de yanındaydı. Anin hemen kızların yanına koştu.

Yanımızdan ayrıldıktan sonra avcılarla ava gitmişti Çuka. Yaptıkları yay ve okları denemişlerdi.

"Senin silah çok iyi," dedi Çuka. "İki tane sığır vurduk." Sonra bana bir avuç ok başı uzattı. Bunlara çok sevinmiştim. Bunlarla, postu uzun tüylü yaban koyunlarından avlayabilirdim. O postlardan kışlık giyecek yapabilirdik.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu.

"Su," dedim, "yukarıdan buraya su getirmeye çalışıyorum."

"Bu su çok az."

"Yukarıda daha çok var, ama bir yerde dağılıyor olmalı."

"Hadi çıkıp bakalım."

Bu kez yukarıdan düşen damlacıkları izleyerek tırmandık yukarıya.

Açtığım kanalcıktan akan su, sivri bir kayanın üstüne düşüp dört yana sıçrayarak dağılıyordu. Kaya çok büyüktü. Hiçbir şey yapamazdım. En azından denemiştim. Suyumuzu aşağıdaki dereden taşımaktan başka çaremiz yoktu.

Çuka, suyun aktığı yeri ve bulunduğumuz bölgeyi inceliyordu.

"Burada bekle," dedi bana. Cambaz gibi kayadan kayaya sekerek aşağıya indi. Az sonra sazlıktan kestiği kalın ve uzun iki kamış ve iki büyük sukabağıyla geldi.

"Su, kabağın içinde birikecek, kamışın içinden aşağıya inecek," dedi bana.

Nasıl da unutmuştum. Çuka, kamışlardan yaptığı bir kanalla mağaranın üstündeki göletin suyunu mağarasının önüne kadar getirmeyi başarmıştı. Şimdi burada da aynı yöntemi kullanacaktı.

Hemen çakımı çıkarıp kamışları yardım ve içteki boğum yerlerini temizlemeye başladım. Çuka da öteki kamışın içini temizlemeye başlamıştı. Az sonra işimizi bitirmiştik.

"Senin bıçak daha keskin," dedi Çuka. Sukabağını nasıl kesmem gerektiğini gösterdi. Onun dediği gibi kestim kabağı. Sapına da, kamışın su sızdırmayacak biçimde sıkı sıkıya girebileceği bir delik açtım.

Kamışı kabağın sapındaki deliğe yerleştiren Çuka, kabağı eğimli bir biçimde suyun altına yerleştirdi. İkinci kamışı kullanmamıza gerek kalmamıştı. Kabağa dolup kamışın içinden akan su, aşağıdaki düzlüğe, kayaların yarım metre kadar ötesine dökülüyordu. Başarmıştık. Hemen kabağın çevresini bulabildiğimiz kadar çok taşla desteklendik. Kolay kolay oynamazdı artık yerinden.

Gülerek baktım Çuka'ya.

"Gel yukarı çıkalım," dedim. İkinci kabağı alarak ardımdan geldi Çuka. Yukarıda, açtığım incecik kanalı ve kayadaki havuzcuğu gösterdim. Açtığım kanal çok ince olduğundan, kaynaktan gelen sular çukurun dışına taşmayı sürdürüyordu.

"Bunu genişletirsek, aşağıya daha çok su gider," dedi Çuka.

"Ben de öyle düşünüyorum," dedim.

Nöbetleşe çalışarak, kanalı biraz daha genişletip derinleştirdik. Şimdi, kaynaktan gelen suyun tamamı, çevreye dağılmadan aşağıya, mağaranın önüne akıyordu.

Hemen aşağıya indik.

Su, şimdi duş yapabileceğimiz kadar bol akıyordu.

Çuka daha büyük olan ikinci kabağın göbeğinde büyücek bir delik açarak suyun altına koydu.

"Su birikir burada, istediğiniz zaman kullanırsınız," dedi.

Aklıma bir fikir geldi hemen. Suyun altına koymak için kilden saksı gibi büyük bir şey yapabilirdim. Yarın öteki çanak çömlekle onu da pişirebilirdim.

Kızlar akan suyu görünce coşkuyla yanımıza doğru koşarlarken, Çuka'ya işaret ettim.

"Gel gidelim Çuka. Aklıma bir şey geldi. Bana yardım edersen, daha kolay yaparız."

Önce birkaç büyük yaprak koparıp güneşli bir yere serdim onları. Sonra büyükçe bir kil topağı alıp yaklaşık iki parmak kalınlığında, yaprağın üstüne yaymaya başladım. Amacımın ne olduğunu pek anlamamıştı, ama hemen bir topak kil alıp o da aynını yapmaya başladı. Sonunda, yaprakların üstünde, kilden bir tepsi oluşmuştu. Şerit haline getirdiğimiz killerle tepsinin kenarlarını yukarı doğru yükseltmeye başladık. Yaklaşık yetmiş santimetre kadar yükselttik kenarlarını. Dizimden biraz daha yukarıdaydı. Kenarlardaki ek yerlerini, ıslattığım bir odun parçasını yukarı aşağı sürerek iyice kaynaştırdım birbirine. En azından yirmi kabağı doldurabilecek kadar su alırdı bu ilkel küp içine.

Sonunda dayanamayıp sordu Çuka:

"Ne olacak bu?"

"İçinde su biriktireceğiz."

"Çamur bu. Suyu görünce erir."

"Erimeyecek. Pişireceğiz onu."

"Çamur pişer mi? Et değil ki bu!"

"Yarın görürsün Çuka. Sabırlı ol. Hadi gel, biraz daha kuru odun ve çalı toplayalım."

Böylece Çuka'ya ikinci kez kilden çanak çömlek yapmayı öğretmiş olacaktım.

"Peki," dedi Çuka.

Yeteri kadar odun ve çalı topladıktan sonra,

"Sen sizin mağaraya git. Ben kuşlara tuzak kurmuştum. Bakalım hiç kuş yakalanmış mı? Az sonra gelirim yanınıza," dedi Çuka.

Çuka gittikten sonra, geniş yapraklı bir dal kestim. Sürükleyerek götürebileceğim kadar kil yükledim üstüne ve dalı çeke çeke mağaramıza doğru yürüdüm.

Mağaramızın önüne geldiğimde Anin, Yağmur ve Damla'nın birbirlerine su sıçratarak oynaştıklarını gördüm.

Elif gülümseyerek onları izliyordu.

Sürükleyerek getirdiğim koca kil topağını görünce Elif'in gözleri kocaman kocaman açıldı.

"Bugün çok yoruldun. Yetmedi mi? Ne olacak bu çamur?" diye sordu.

"Sana küçücük bir sürpriz..."

"Şıkır şıkır akan su yeterince sürpriz oldu zaten. Dahasına ne gerek var? Otur da dinlen biraz."

"Bunu da yapayım, ondan sonra dinlenirim."

Başını sallayarak eğlenen üç kızın yanına doğru yürüdü Elif.

Mağaranın önündeki düzlüğün en ucunda, yayvan, düzgün yüzeyli bir kaya vardı. Sabah toplamış olduğumuz çalıların büyükçe bir demetini o kayanın üstüne getirdim. Çalıları yığdıktan sonra, üstlerine

bastırarak bir kubbe haline getirdim. Sonra, kayanın üstünden başlayarak kubbenin üstünü kille örtmeye başladım. Bazı yerlerde çalılar, kilin ağırlığını kaldıramıyordu. Oraları daha güçlü çalılarla desteklemem gerekiyordu, ama sonunda yapmayı amaçladığım kubbeyi tamamladım. Kubbenin mağaraya bakan tarafında bir açıklık bırakmıştım. Elimde kalan son kil parçalarıyla, zayıf gördüğüm yerleri kalınlaştırdım.

Çevresi kamyon tekerleğinden büyük, yüksekliği bir metre kadar olan kocaman bir kubbemiz olmuştu şimdi. Elif hâlâ anlayamamıştı ne yaptığımı. Öğrendiği zaman çok sevineceğinden emindim.

Az sonra Çuka, elinde tüyü yolunmuş, içi temizlenmiş iki güvercin, iki yabantavuğuyla geldi.

"Tuzaklar çok iyi," dedi bana. "Yirmi yabangüvercini, sekiz de tavuk yakalanmış. Bizim mağarada şenlik var bu gece. Bunlar da sizin mağaradaki şenlik için."

Elif bir sevinç çığlığıyla kaptı Çuka'nın elindeki kuşları. O, etleri parçalayıp kekiğe bulayarak bambu çubuklarına dizerken, ben de ateşi yaktım. Az sonra mis gibi bir koku yayılmaya başlamıştı ortalığa.

Kilden yaptığım kubbe, Çuka'nın gözünden kaçmamıştı.

"Bu ne?" diye sordu merakla.

"Yarın öğrenirsin," dedim ona.

O gece, Çuka'nın getirdiği kuşlar gerçekten tam

bir ziyafet olmuştu bizim için. Büyük bir keyifle yedik yemeğimizi. Yağmur'la Damla birkaç şarkı söylediler.

"Bir şarkı da ben söyleyebilir miyim?" diye sordu Anin.

Hep birlikte alkışladık onu. İnanılmayacak kadar güzel bir şarkı söyledi Anin:

Gündüz, güneş doğar,
gece ay ve yıldızlar,
geceden gündüze,
gündüzden geceye
akar gideriz biz insanlar.

Güneş güzel, ay güzel,
dere güzel, orman güzel.
Güneşle ayın ışığında,
serin suda, ormanın gölgesinde
yıkanırız biz insanlar.

Öyle duygulu bir şarkıydı ki, gözlerim yaşardı.

Çuka'yla Anin gittikten sonra hemen yattık.

Yatmazdan önce, o gün yaptığım kapıyı çekip mağaranın girişini bir güzel kapattım. Mağaramız çok güzeldi doğrusu. Kendi çağımızdaki evimiz kadar olmasa bile, bu çağın koşullarına göre çok konforluydu. Bunları düşündükten az sonra da deliksiz bir uykuya daldım.

Sürpriiiz!

Sabah erkenden kalktım. Önce düzlüğün ucunda yaptığım kubbeyi denetledim. Öğlene kadar yeterince kuruyacaktı. Hemen aşağıya indim. Çuka beni bekliyordu. Önce saksı mı, küp mü, ne diye adlandıracağımı bilemediğim büyük su kabının dibine odun koyduk. Odunların üstüne iyice kurumuş olan tabaklardan, bardaklardan birkaç tanesini yerleştirdik. Sonra yeniden odun ve çalı koyduk. Bir sıra daha tabak, bardak ve kandil... Böyle böyle, önceki gün yaptığım çanak çömleğin hepsini yerleştirdikten sonra, küpün (küp diyeceğim ona bundan sonra) çevresine bol bol odun ve çalı dizdik. Reçineli bir çam dalını yakıp küpün dibine bıraktım. Önce çalılar tutuştu. Sonra odunlar.

Hemen küpün üstünü çalı ve odunla örttük. Reçineli birkaç çam dalıyla dıştaki odun ve çalıları da

tutuşturduk. Kocaman bir ateş oluştu. Hiç durmadan besledik ateşi çalı ve dallarla. Bir saat kadar sonra, kendi haline bıraktık ateşi. Közler kül olacak, pişen kap kacak yavaş yavaş soğuyacaktı.

"Hadi balık avlamaya gidelim," dedim Çuka'ya.

"Yok," dedi Çuka. "Bugün koyun avlamaya gideceğiz. Sizin giysileriniz çok ince. Koyun postundan giysiler, kış aylarında sizi sıcak tutar. Koyun eti de çok güzeldir. Sen git yayını ve oklarını al. Avcılar az sonra gelir."

Sanki aklımdan geçenleri okuyordu Çuka. Bugün olmasa bile yarın, yabankoyunu avına çıkmayı düşünüyordum ben de. Gerçekten de onların etleri kadar, kalın postları da gerekliydi bize.

Yayımı ve daha önce uçlarına sivri uçlar bağladığım oklarımı alıp aşağıya indiğimde, avcılar gelmişti bile.

Gerektiği zaman kullanmak üzere mızraklarını da getirmişti avcılar.

Hemen yola koyulduk. Derenin aşağı tarafında, yabankoyunlarının gelip otladığı bir çayırlık vardı. Hayvanlara mızrak atabilecekleri kadar yaklaşmaları kolay olmadığından, burada pek avlanmıyorlardı. Avcıların kokusunu alan hayvanlar hemen dağılıyordu. Ama şimdi yay ve oklarıyla daha başarılı olabileceklerini düşünüyorlardı.

Çuka bizi üç gruba ayırdı. Geniş bir çember çizerek dereyi karşımıza alacak ve üç ayrı yönden saldıracaktık hayvanlara. Arkalarında dere bulunan yabankoyunları, ne yöne koşsalar, avcı gruplarından biriyle karşılaşacaklardı.

Herkes sessizce yerlerine dağıldı. Ok atımı uzaklığına gelinceye dek sürüye doğru ilerledi.

Çuka'nın keskin ıslığıyla, sürünün üstüne oklar yağmaya başladı.

Sürü sonunda bir aralık bulup kaçtığında, otuz tane kadar vurulmuş hayvan kalmıştı geride.

"Heeeeeyyyy!" diye bağırdı Çuka. "Bu kışı çok rahat geçireceğiz. Bugüne kadar böyle bir sürüye saldırdığımızda, mızraklarımızla en çok beş-altı koyun avlayabilirdik. Şimdi ise otuz koyun vurduk..."

Vurulan koyunlar kısa sürede mağaranın bulunduğu yamacın altına taşındı. Postları yüzüldü. Etleri tuzlanıp kurutulmak üzere yukarıya taşındı.

Çuka, koyunlardan on tanesini bizim mağaraya gönderdi.

"Bizde yeteri kadar post var," diyerek yirmi tane de post yolladı bizim mağaraya.

"Yarın biraz tuzla birkaç kişi yollarım, postları temizleyip kurutmak için," dedi bana.

Tuz... Evet, bizde olmayan şeylerden biri de tuzdu.

Çuka'ya teşekkür ettim. Sonra da, killeri pişirdiğimiz yere gelip gelmeyeceğini sordum ona.

"Soğumuşlar mıdır?" diye sordu heyecanla.

"Gidince görürüz," dedim.

Neredeyse koşar adım indik aşağıya.

Evet, killer soğumuştu ve çatlayan bir-iki tabak dışında hepsi de çok güzel pişmişti.

Küpün içindeki parçaları teker teker çıkarıp yere dizdik.

Tabaklarla bardakların beşer tanesini Çuka'ya verdim. Kalanları küpün içine yerleştirip yine Çuka'yla birlikte mağaraya taşıdık.

Avcıların getirdiği koyun etlerinden şaşkına dönmüş olan Elif, bizim getirdiğimiz kap kacağı görünce, yerinde zıplamaya başladı.

"Sürpriiiiiiz!" diye bağırdım ona.

Küpü, hemen içini yıkayıp, yukarıdan dökülen suyun altına koyduk. Avcıların getirdiği postları üst üste bir kayaya yerleştirdik.

"Yarın birkaç kadın gelip iyice temizler, sonra da tuzlayarak kurumaya bırakırlar postları," dedi Çuka.

Elif, getirdiğimiz çanak çömleği inceliyordu heyecanla.

O telaş içinde, önceki gün hazırlamış olduğum kubbeyi unutuyordum. Gitmeye hazırlanan Çuka'ya beklemesini söyledim.

Önce, kubbenin içindeki çalıları ateşledim.

Sonra, kubbenin üstüne çalı çırpı yığarak onları ateşledim. Kubbenin içine odun, dışına çalı atarak ateşi iyice besledim.

Yaklaşık bir saat sonra ateş tümüyle söndü.

"Ama bu bir fırın!" diye bağırdı Elif.

"Fırın nedir?" diye sordu Çuka.

"İçinde ateş yakarak yiyecek pişirebileceğin bir tür ocak," dedim.

"İyi bir şey olmalı."

"İyidir. Yarın geldiğinde görürsün."

O gecenin büyük bir bölümünü, payımıza düşen koyunların etlerini, kemiklerinden ayırmakla geçirdim. Doğrusu yorucu bir işti. Hayvanların yağlarının bir bölümünü eritip kandillerde kullanmak üzere bir kenara koydum. Elif ve kızlar etleri, ince şeritler halinde kesip mağaranın dibindeki bölmedeki büyük yaprakların üstüne yerleştirdiler. Yiyeceklerimizi koymak için büyük tepsiler yapmam gerektiğini düşündüm. Ertesi gün bütün zamanımız etleri tuzlamak ve iste pişirmekle geçecekti. O işi ben olmadan, kızlarla birlikte Elif de yapabilirdi. Birkaç saatimi tepsi yapmak için ayırabilirdim.

Yabandomuzu

Ertesi sabah gün doğarken kalkıp killi toprağın bulunduğu yere gittim. Yere büyük yapraklar sererek, kilden, iki kolumla kavrayabileceğim büyüklükte tepsiler yapmaya koyuldum. Büyükçe bir kil topağını bastırarak yassılaştırıyor, sonra çevresini ince uzun bir şeritle kaplıyordum. Çok kolay oluyordu doğrusu.

Böyle on tane kadar tepsi yaptıktan sonra, Elif'in ve Çuka'nın kabilesinin işine yarayabileceğini düşündüğüm çeşitli kaplar yapmaya başladım. Taslar, testiler, bardaklar, tencereler, kandiller. Her yaptığım çanakta daha bir başarılı oluyordum. Ellerim benim istemim dışında beceri kazanıyor gibiydi.

Çok kısa sürede çok sayıda kap kacak yapmıştım. Bunları iyice pişirebilmek için büyük bir ateş yakmak gerektiğini düşünüyordum ki, çalıların arasında bir hışırtı duydum.

Çuka ya da avcılarından biri olabilirdi bu. Başımı kaldırdığımda, yanılmış olduğumu gördüm. Tam karşımda, kıvrık, sivri dişleriyle öfkeli bir yabandomuzu duruyordu.

Bir an bakıştık. Ürpertici bir böğürtü çıkardı hayvan. Yanımda kendimi korumak için kullanabileceğim hiçbir şey yoktu çakımdan başka. O da böyle bir durumda hiçbir işe yaramazdı. Ne yapabileceğimi düşünüyordum. Hiçbir şey gelmiyordu aklıma. Galiba sonum gelmişti.

Homurdanarak üstüme doğru atıldı domuz. Elimdeki büyük kil topağını tam alnının ortasına yerleştirip kenara doğru sıçradım. Killi çamur domuzun gözlerini örtmüştü. Başını sallayarak yüzündeki çamuru temizlemesi birkaç saniye sürerdi. Bu çok değerli birkaç saniye de, benim yaşamımı kurtarabilirdi.

Az ötemdeki çam ağacına doğru fırladım. Çamuru yüzünden temizleyen domuz daha da öfkelenmiş bir halde, böğürerek yıldırım gibi koştu ardımdan. Ağacın en alttaki dalına sıçradım. Neyse ki yakalayabilmiştim. Kıvrılarak dala ayağımı geçirip kendimi yukarıya çekmeye çabaladığım sırada, altımdan geçen domuzun rüzgârıyla ürperdim.

Benim için en azından şimdilik tehlike geçmişti. Domuz sıkılıp gidene kadar bekleyebilirdim ağacın üzerinde. Ama haberi olmadan buraya gelebilecek silahsız herkes için, büyük bir tehlike oluşturuyordu domuz. Az sonra Çuka gelebilirdi örneğin. Onu uyarmam gerekiyordu. Ama nasıl?

Domuz hâlâ öfkeli homurtularla ağacın altında dolanıyor, dişleriyle vurarak ağacı devirmeye çalışıyordu. O bakımdan hiç şansı yoktu, ama habersiz gelen biri için ciddi bir tehlike oluşturabilirdi. Çuka'ya haber vermenin bir yolunu bulmalıydım.

Aklıma geliveren bir fikirle ağacın üst dallarına tırmandım. Tepeden Karain'i ya da bizim mağarayı görebilirsem, belki birilerinin dikkatini çekmeyi başarabilirdim.

Bizim mağara, kayaların ve çalıların ardına gizlenmiş olduğu için, bulunduğum yerden görünmüyordu. Ama Karain tam karşımda duruyordu. Mağara halkı çoktan kalkmış, gündelik işlerinin peşine düşmüştü.

Uzaktan Çuka'yı gördüm. Avcılarla konuşuyordu.

"Çukaaaaaa!" diye bağırdım olanca gücümle. Sesim tepelerde yankılandı. Duymuştu Çuka sesimi, ama dört yandan yankılandığı için nerede olduğumu anlayabilmesi olanaksızdı. O da, avcılar da her yana bakıyorlardı. Kendimi bir biçimde onlara göstermem gerekiyordu.

Ağacın kurumuş dallarından birkaç tane kesip yaprakları çakmağımla yaktım. Önce alevlendi yapraklar. Zayıf bir ateş oluştu. Alevler henüz kurumamış yerlere geldiğinde duman çıkmaya başladı. Tek umudum bu dumanın görülebilmesiydi.

Domuz hâlâ homurdanarak dolanıyordu aşağıda.

Sonunda avcılardan biri dumanı görüp Çuka'ya bulunduğum yeri gösterdi. Kollarımı sallayarak beni iyice görmesini sağladım. Çuka şimdi ağacın tepesinde ne aradığımı anlamak için merakla bakıyordu.

Elimle aşağıyı işaret ederek, "Domuz!" diye bağırdım.

"Domuz... Domuz... Domuz..." diye yankılandı sesim.

Sanırım anlamışlardı. Dört-beş avcıyla Çuka, hemen silahlarını kapıp bulunduğum yere doğru koşmaya başladılar.

Ağacın alt dallarına doğru indim. Oradan, gelişlerini daha rahat görebilirdim.

Ayak seslerinden düzlüğe çıkmak üzere olduklarını anladığımda,

"Dikkat edin, burada azgın bir domuz var!" diye bağırdım. Bir yandan da domuzun dikkatini onlardan uzaklaştırmak için kopardığım çam kozalaklarını hay-

vanın kafasına atmaya başladım. Domuz iyice öfkelenmiş, ağacın gövdesine daha sert vurmaya başlamıştı.

Çuka'yla avcılar ağaçların arasında görünmüşlerdi. Oklarına birer yay yerleştirip dikkatle nişan aldılar.

Çuka'nın, "Şimdi!" diye bağırmasıyla altı ok birden vınlayarak gelip domuzun gövdesine saplandı.

Domuz, ne olduğunu anlamaya bile fırsat bulamadan devrildi yere. Sonunda kurtulmuştum.

Çuka yanıma koştu. Ağaçtan atlayıp sevinçle sarıldım ona.

Avcılar, domuzu ayaklarından bir sırığa bağlayıp Karain'e götürürken, Çuka da bana, ortalıkta silahsız dolaşmamam konusunda öğütler veriyordu. Bu, gerçekten bir ders olmuştu bana. Bundan böyle, yanıma hem oklarımı hem de bir mızrak alarak uzaklaşacaktım mağaradan.

Çuka'ya yaptığım çanak çömleği gösterdim.

"Bunlar size, bunlar bize..." dedim onlar için yaptıklarımı ayrıca göstererek.

Tepsilere baktı uzun uzun.

"Bu büyük kapların bize de çok yararı dokunur," dedi, "kışlık yiyecekleri koymak için."

"Öyleyse işbaşına," dedim. "Kil çok. Pişirmek için odun da var."

Yere yaydığımız büyük yaprakların üzerinde, yir-

mi kadar tepsi yaptık. Onları güneşte kurumaya bırakıp bizim mağaraya döndük.

Elif ve kızlar çoktan uyanmışlardı. Karain'den Anin'le birlikte gelen genç kadınlarla, postları temizliyor, etleri tuzluyor, kimisini de dumanlı ateşin üzerine dizmiş, iste pişiriyorlardı.

Çuka'ya bir gün önce hazırlamış olduğum kandil kaplarını gösterdim. Ne işe yaradıklarını anlattım ama pek anlamadı.

"Şimdi anlayacaksın," dedim.

Koyunların yağlarıyla doldurduğum bir kabı ateşin kıyısına yerleştirdim. Yağlar erirken, daha önce pamuğa benzer bir bitkiden toplamış olduğum ince lifleri bükerek birkaç tane fitil yaptım. Fitilleri, eriyen yağa batırarak bir parça yağ emmelerini sağladım. Sonra da bir uçları dışarıda, havada kalacak şekilde kandil kaplarına yerleştirdim. Artık iyice erimiş olan yağı kandillere boşalttım. Kandillerdeki yağlar kısa sürede dondu.

Ne yaptığımı hâlâ anlayamayan Çuka merakla izliyordu beni.

Ateşten alevli bir çubuk alıp kandillerden birinin fitilini yaktım. Önce emmiş olduğu yağı yakan fitil, sonra kendi ısısıyla kandilin içinde erimeye başlayan yağı emerek onu yakmaya başladı.

Çuka'nın kolundan tutarak onu mağaranın dibindeki karanlık göze götürdüm. Kandilin aleviyle, ortalık ışıl ışıl aydınlanmıştı.

"Karanlığı yok eden bu!" diye bağırdı hayranlıkla.

"Yok," dedim, "bu bir kandil. Ama rüzgârda hemen sönüverir. Kapalı yerlerde daha iyi iş görür."

Biraz ağır bir koku çıkarmasına karşın, yaptığım kandil gerçekten de güzel bir ışık sağlıyordu.

Önceki gün pişirmiş olduğum kandillerin hepsine birer fitil yaptık ve yağ doldurduk Çuka'yla. Kandillerin yarısını ona verdim Karain'e götürmesi için.

O gün Elif, fırını ilk kez yaktı. Koyunlardan birini Çuka'ya parçalatıp kekiğe bulayarak güveçlere doldurdu. Üzerlerine bolca su döküp bir parça tuz serpti. Kapaklarını kapayarak fırına koydu hepsini.

"Keşke biraz soğan ya da sarmısak olsaydı," diye yakındı yine.

Bir saat sonra güveçler pişmişti. Çok lezzetli olmuşlardı.

Bize yardıma gelen kızlardan ikisi, kalın yapraklara sardıkları iki güveci Karain'e götürdü. Kalanlar, Çuka, Elif, kızlar ve ben öteki iki güvece saldırdık.

"Bu kaplar çok güzel," dedi Çuka. "Fırın da güzel."

"Hadi öyleyse," dedim, "akşama daha çok var. İnelim aşağıya..."

Kazan büyüklüğünde üç tane güveç kabı hazırladık önce. Kapaklarını da yapıp güneşte kurumaya bıraktık. İki büyük topak kille Karain'in önündeki düzlüğe çıktık. Her birinin payına çok az düşmüştü, ama Karain halkı Elif'in yolladığı güveçteki yemeği büyük bir keyifle yemişti.

Yukarıya götürdüğümüz killer için uygun bir kayanın üstüne yığma çalı döşedik. Bizimkinden daha büyük olması gerekiyordu bu fırının. Biz çalıları yerleştirip onlara kubbe biçimi verirken, dört-beş avcı daha aşağıdan kil getirmeye gitti. Çalıların üstünü kalın bir kil tabakasıyla kubbe biçiminde örttük. Önde bir açıklık bıraktık. Bir mimarlık başyapıtı değildi, ama amacına uygun bir yapı çıktı ortaya. Bizim oluşturduğumuz kubbe piştikten sonra, üstüne yeni kil ekleyerek daha kalınlaştırabilirlerdi. Kurumaya bıraktık onu da.

Karainlilerin bana sokulmamasına özen gösteriyordum. Oysa çocuklarla oynamayı çok istiyordum. Belki bir süre sonra bu da gerçekleşebilirdi.

Bu arada Yağmur, her gün en az bir saatini zaman bisikletinin bilgisayarı başında geçiriyordu, ama hiçbir sonuç alamıyordu.

Aslında, pek mutluyduk burada. Her yaşadığımız

gün, yepyeni bir serüven oluyordu bizim için. Ama artık, yaşam boyu burada kalacağımızı kabul ederek ona göre davranmamak, gerekli önlemleri almak zorundaydık.

Ertesi gün, iki sıra odunun üzerine, aralarına odun ve çalı da koyarak, kurumuş olan kap kacağı yerleştirdik. Üstünü bolca çalı ve odunla kapladık. Hem alttan, hem de üstten ateşledik. Sonra Karain'e çıkıp orada hazırlamış olduğumuz fırının içiyle üstüne çalı ve odun yerleştirdikten sonra, onu da içten ve dıştan ateşledik. Saatler sonra görebilecektik emeğimizin ürünlerini.

"Hadi ava gidelim," dedim Çuka'ya. "Mağaranın kapısını örtmek ve kışın uyurken örtünmek için sığır postu gerek bize."

"Size bir tane bundan bulmamız gerekir," dedi Çuka, mağaranın girişinin yan tarafında duran kocaman bir deriyi göstererek.

"Ne bu?" diye sordum

"Mamut," dedi.

Öyle büyük bir hayvanı, sahip olduğumuz olanaklarla avlamanın çok zor olacağını düşündüm bir an.

"Bugün yeterince yorulduk," dedi Çuka. "Sığır avına yarın çıkalım."

Aşağıya inip pişmiş kap kacağı küllerin arasından çıkardık. Onlar için yapılanları bir yana, bizim için yapılanları öte yana koydum. Tepsiler ve güveçler pek

güzel olmuştu. Bir çömlekçi olarak kendimle gurur duyuyordum doğrusu.

Çuka'nın çaldığı keskin bir ıslıkla genç avcılar geldi yanımıza. Hazırladığımız çömlekleri mağaralara çıkarmamıza yardımcı oldular.

O gece, geç saatlere kadar, Karain'in önünde kandiller geziniyordu. Mağaranın önünde yaktıkları ateşin aydınlatamadığı yerlerde geziniyordu kandiller.

Yeni bir tür yaşam başlamıştı Karain'de. Bizim için de yepyeni bir yaşam oluyordu bu.

Ellerimizde kandillerle yatmak üzere mağaramıza girerken, "Üfff, kötü kokuyor bu kandiller," diye yakındı Damla.

"Topladığım kekiklerin yağını çıkarabilirsem, belki çözebiliriz bu kötü koku sorununu," dedi Elif.

Bu, onun uzmanlık alanıydı. Doğrusu, "Nasıl yapacaksın bunu?" diye sormayı bile düşünmedim.

Mamut Avı

Tam bir ay olmuştu Karain'e geleli. Yola çıktığımızda haziranın ortalarıydı. Artık, temmuzun ortalarındaydık. Yağmur'un ve benim tüm çabalarıma karşın, bilgisayardan tık gelmiyordu. Kendimizi yaşam boyu burada yaşamaya alıştırmak zorundaydık. Zaten, ilk kez kamp kurduğumuz yerden ayrılıp Karain'in karşısındaki mağaraya taşındıktan sonra yaptığımız da bu olmuştu. İslenmiş ve tuzlanmış epeyce et biriktirmiştik kış için. Bize bol bol yetecek kadar elma ve armut toplamıştık. Suyumuz hemen yanımızdaydı. Çuka ve avcılarıyla çıktığımız birkaç av seferinde et olarak da, post olarak da gereksinimlerimizi karşılayacak kadar sığır avlamıştık.

Çuka ısrarla, mağaramızın kapısını örtmek için bir mamut avlamamız gerektiğini söylüyordu. Ama bu çok tehlikeli bir avdı. Her seferinde en az iki-üç

avcı ölüyor, pek çoğu da yaralanıyordu. Böyle bir şeyin olmasını istemiyordum.

"Derisi sizin mağaraya, eti bizim mağaraya..." diyordu Çuka durmadan.

Sonra aklıma çok güzel bir yöntem geldi. Mamutların su içmeye gittikleri yol üzerinde, üstü dallar, çalılarla kaplı bir çukur açabilirdik. Çukura düşen mamutu avlamak çok kolay olurdu.

Bu düşüncemi Çuka'ya anlattığım sırada, az ötemizde duran Anin söze karıştı:

"Çukurun dibine sivri kazıklar yerleştirirsek, mızrakla, okla uğraşmamıza bile gerek kalmaz..."

Çok doğruydu Anin'in söylediği. Niye düşünememiştim ki böyle bir şeyi?

Ertesi gün Çuka'yla birlikte, mamutların dereden su içmek üzere geçtikleri patikayı inceledik. Sağlı sollu iki büyük kayanın arasından geçerken iyice daralıyordu patika. Düşündüğümüz çukuru kazmak için en uygun yer burasıydı.

Ertesi gün, avcılarla gelip çukur kazmaya başladık. Çıkardığımız toprağı kenarlara yerleştirerek çukurun daha derin olmasını sağlıyorduk.

Akşama doğru, içine düşen mamutun çıkamayacağı derinlikte bir çukur kazmıştık. Çukurun içine, kalın bambulardan kestiğimiz uzun ve sivri kazıklar yerleştirdik. Üstünü dallar ve yapraklarla iyice örttük, sağına soluna bir parça toprak serptik. Artık, mamut-

ların su içmeye gelecekleri günü beklemekten başta yapacağımız bir iş kalmamıştı.

Çok beklememiz gerekmedi. Ertesi gün öğle saatlerinde o yörede avlanan bir avcı, mamutların sürü halinde gelmekte olduklarını haber verdi. Hemen toparlanıp tuzak kurduğumuz yere koştuk. Kayaların arkasına gizlenerek beklemeye koyulduk.

Sürünün başkanı olduğu anlaşılan çok iri bir mamut önde yürüyordu. Sürü, otlayarak, çevredeki ağaçların körpe dallarını koparıp yiyerek ağır ağır ilerliyordu.

İki kayanın önüne geldiğinde sürü başı geriye doğru dönerek "Gjuuuuuuu!" diye bağırdı.

"Eyvah!" dedim içimden, "Hayvan kurduğumuz tuzağı fark etti."

Tam tersine bu, "Suya yaklaştık, hadi koşun," gibi bir anlama geliyor olmalıydı. Çünkü, önde sürü başı, tüm sürü hareketlenip dereye doğru koşmaya başladı.

İki kayalığın önüne geldikleri sırada, sürü başı ansızın durdu. Uzun hortumunu kaldırarak havayı koklamaya koyuldu. Pusuda bekleyen avcıların kokusunu almış olabilirdi ya da çukuru kazarken bıraktığımız kokuyu... Bir anlık bir duraklamadan sonra hortumunu havaya kaldırarak yeniden bağırdı. Tam geri dönmek üzereydi ki, bağırıp çağırarak Çuka fırladı yanımdan. Mamutun dikkatini çekmeyi başarmıştı. Ama hayvan ilerlemeye hiç niyetli değildi. Çuka yayı-

na bir ok takıp fırlattı. Bu, koca hayvanı kızdırmıştı. Canhıraş bir ses çıkarıp Çuka'ya doğru atıldı.

Çuka bu kez yerden bir taş alıp fırlattı.

Dev hayvan, cüssesinden beklenmeyecek bir hızla hareket ediyordu. Her an Çuka'ya ulaşıp onu bir böcek gibi ezebilirdi. Bir an için Çuka'yı yitirdiğimizi düşünmeye başlamıştım. Ama öyle olmadı. Çuka son anda kendisini yan tarafındaki kayaların ardına atıp mamutun hamlesini savuşturdu.

Koca mamut hızını kesip duramamıştı. Zaten onun adımlarıyla iki adım kalmıştı çukurla arasında. Birkaç saniye içinde sürü başı korkunç bir çığlık atarak çukurun dibini boylamıştı.

Sürü başının gözden yitmesiyle birlikte, sürü koşarak dört yana dağıldı.

Oklarımız ve mızraklarımızla çukurun başına koştuk biz de. Dipteki sivri kazıklar mamutun işini görmüştü.

Çok büyüktü, güçlüydü. Türünün en güzel örneklerinden biri olmalıydı. İçim sızladı bir an. Ama bu çağda iki seçenek vardı: Ya av olacaktın ya da avcı. Yaşamak, varlığımızı sürdürebilmek için avcı olmak zorundaydık. Avımızın bir yabangüvercini ya da mamut olması, sonucu değiştirmiyordu.

Bunları düşünerek çukurda yatan o güzel hayvana uzun uzun baktım. Bizim çağımızda insanlar, farklı düşüncelere ve inançlara sahip oldukları için birbirlerini öldürüyordu. Farklı kimlikler, birbirlerine şiddet uyguluyordu. Bu çağda ise, düşüncelerden, inançlardan çok, yaşamı sürdürebilmek önemliydi. Bu koca mamutun eti, Karain kabilesinin en az bir aylık et gereksinimini karşılayacaktı. Eğer kendi çağımıza dönemeyip bu kışı burada geçireceksek, benim de kendi mağaram için birkaç geyik ve sığır avlamam gerekiyordu. Yenebilecek otları öğrenip onları toplamamız, kurutmamız gerekiyordu.

Ben mamuta bakarak bunları düşünürken, daha önce hiç aklımıza gelmeyen bir sorunla karşılaşmıştık. O koca gövdeyi çukurdan nasıl çıkaracaktık? İplerle bağlayıp yukarıya çekmeye çalışsak, tüm kabile yardıma gelse bile gücümüz yetmezdi.

Sonunda Çuka bir çözüm buldu. Çukura inen avcılar, hayvanın derisini bir bütün olarak yüzüyorlar, yüzülen bölümdeki etleri parçalara ayırarak yukarıdan salladığımız bir ipe bağlıyorlardı, biz de yukarıya

çekip tuzlanarak saklanmak üzere Karain'e yolluyorduk büyük et parçalarını.

Akşama kadar zor bitirdik mamutun yüzülüp parçalanması işini. Sonunda deriyi ve çukurdaki avcıları da çekip çıkardık çukurdan.

Neredeyse, bir basketbol sahası büyüklüğündeydi mamutun derisi. Ortadan ikiye bölüp bizim mağaranın önündeki düzlüğe taşıdık derileri. Avcılar, güneşi görebilecekleri bir yere serip üstüne bol bol tuz serptiler.

"Bir-iki gün kötü kokar ama sonra geçer kokusu," dedi Çuka.

Gerçekten de üç gün boyunca, inanılmaz bir koku yaydı mamut derisi çevreye. Üçüncü gün koku kesildi. Artık mağaramızın kapısını kaplayacak, kendimiz için kara ve soğuğa dayanıklı botlar, çizmeler yapacak bol bol derimiz vardı

O gece Çuka, taze mamut eti ızgarası yolladı bize.

Elif'le kızlar yemedi.

Ben yedim. Doğrusu çok lezzetliydi.

Geyik etiyle tavuk eti arasında çok hoş bir tadı vardı.

Günümüzde yaşayan ve canlı mamut görüp mamut eti yemiş bir insan olarak bir parça övünebilirim sanırım.

Yabantavukları, Soğan ve Turunç

Mağaramızın üstünde, küçük su havuzcuğunun bulunduğu düzlükte, su içmeye gelen kuşlar için birkaç tuzak kurdum.

İlk olarak biri erkek, üçü dişi, dört yabantavuğu yakalandı tuzaklara.

"Baba, bunları evcilleştiremez miyiz?" diye sordu Damla.

"En azından deneriz," dedim.

Mağaramızın önündeki geniş düzlükte uygun bir yere kamışlardan bir çit yaptım. Kanat tüylerini kestiğim yabantavuklarını oraya bıraktım. Hafta içinde on tavuk ve iki horoz yakaladım. Kanat tüyleri kesildiği için uçup kaçamayan hayvanlar kısa sürede alıştılar bize. Onlara yem vermek için çitin içine girdiğimizde, Yağmur'un çevresinde toplanıveriyorlardı hemen. En çok onu sevmişlerdi. Bu sevgiye karşılık, bakımlarını

da Yağmur üstlendi. Yemlerini, sularını eksik etmiyor, bulundukları yeri sık sık çalılardan yaptığı bir süpürgeyle temizliyordu.

Doğal yaşamlarına aykırı olmasına karşın, bu düzene alışmış olmalılar ki, ikinci haftanın sonunda, Yağmur sevinç içinde, elinde bir yumurtayla geldi.

"Baba baaak!"

Yumurtlamaları için bir folluk yaptım onlara. İçine kuru ot yerleştirdim. O günden sonra yumurtamız hiç eksilmedi. Kısa sürede otuza ulaştı yabantavuklarımızın sayısı. Zaman zaman çiti açıp onları dışarıya çıkarıyordum onları. Çevredeki böcekleri, çekirgeleri, kertenkeleleri yiyorlardı.

Anin bu işi pek sevmişti. O da yabantavuğu yakalamak için uygun yerlere tuzaklar kurmaya başladı. Birkaç gün içinde onun da epeyce tavuğu olmuştu.

Üçüncü ayını dolduruyordu Karain'deki bu zoraki konukluğumuz. Sonbaharın izleri görülüyordu. Kimi ağaçların yaprakları sararmaya başlamıştı. Yağmur arada sırada bilgisayarla uğraşıyordu ama, onun da benim de umudumuz kalmamıştı bu konuda. Kış için hazırlık yapmamız gerekiyordu.

Önce tavuklardan başlamayı düşündüm. Çitin içinde uygun bir yere yaklaşık iki metre uzunluğunda bambular çaktım. Bambuların arasına tünekler bağladım. Bu ilkel kümesin yanlarını ve üstünü sazlar ve

kamışlarla kapladım. Böylece tavuklarımızın kış aylarında kendilerini soğuktan, kardan koruyabilecekleri bir kümesleri olmuştu.

Bir sabah erkenden, çatının üstünde açık kalan son bölümü de kapatmak için sazlığa saz kesmeye giderken, gözüme tanıdık birtakım bitkiler çarptı. Ortadan çıkan ince, uzun bir dalın tepesinde bir topak beyaz çiçek. Dalın yanlarında yeşil yapraklar vardı.

"Soğan!" diye bağırdım heyecanla. Bir yaprak koparıp attım ağzıma. Evet, gerçekten de, tadıyla, kokusuyla yabanisoğandı bunlar. Tohuma durmuşlardı. Ucunu sivrilttiğim bir dalla toprağı kazmaya başladım. Yirmi baş soğan çıkardım. Koşarak mağaraya dönüp henüz uyumakta olan Elif'in kolayca görebileceği bir yere bıraktım onları.

Kestiğim sazlarla döndüğümde havalarda uçuyordu Elif. Hele yolda gelirken görüp de avladığım koca tavşanı görünce, şıkıdım şıkıdım oynamaya başlayacaktı neredeyse.

"Tamam," dedi, "bu gece fırında soğanlı tavşan yahnisi yiyeceğiz. Çuka'yla Anin'i de çağıralım."

"İyi," dedim. "Kızları yollar çağırırsın. Ben kümesi tamamlayacağım."

Kızların gitmesine gerek kalmadı. Az sonra Anin, Dost ve İkinci'nin yavrularından en iri olanıyla gelmişti.

"Bu senin," dedi bana. "Ormanda tek başına do-

laşıyorsun. Bir tehlike olursa, sen görmeden köpek kokusunu alır, havlayıp uyarır seni."

Bu çok büyük, çok değerli bir armağandı. Teşekkür edip yanaklarından öptüm Anin'i.

Bana alışıp yanımdan ayrılmaması için önce, akşamdan kalma etleri elimle yedirdim köpeğe. Sonra da koyun derisinden bir tasma yaptım. Bir süre onu ipe bağlayarak götürürdüm yanımda. Sonra alışırdı, gerek kalmazdı buna. Siyahlı-beyazlı çok güzel bir köpekti. Anin, Ala diyordu ona. Ben de değiştirmedim adını.

Kümesin üstünü örtmeyi bitirdikten sonra, Ala'yı da yanıma alıp avlanacak bir şey bulabilir miyim diye ormanda dolaşmaya çıktım. Ala hiç sorun çıkarmadan yanım sıra geliyordu.

Dönüşte, soğanları bulduğum yerden biraz daha soğan toplamayı düşünüyordum ki, üstünde altın renkli meyveler bulunan bir ağaç gördüm uzakta.

Bir turunç ağacıydı bu. Üstündeki meyvelerden dalları yere kadar sarkmıştı.

Oklarımı koyduğum deri torbanın içine, sığdırabildiğim kadar turunç doldurdum. Elif bu işe pek sevinecekti.

Mağaraya döndüğümde Elif ve kızları Anin'le birlikte gölgelik bir yere oturmuş, mamut derisinden mokasene benzer ayakkabı yaparken buldum. Doğrusu iyi bir fikirdi bu. Ayağımızdaki ayakkabılar birkaç gün sonra giyilmez hale gelecekti.

Elindekini gösterip, "Bu senin," dedi Anin bana.

Getirdiğim turunçlara Elif gerçekten de pek sevindi.

"Suyunu limon yerine kullanırız bunların. Kabuklarını da ince ince kıyıp kurutarak çay yaparım size."

Az sonra Çuka geldi. Yaptığım kümesi dikkatle inceledi.

"Bizim tavuklar için de gerekli böyle bir barınak," dedi sonra da. "Yarın bir tane de ben yaparım."

Şöyle bir baktım çevreme. Eşim ve çocuklarım mutlu görünüyordu. Bizi seven dostlarımız, bir köpeğimiz, bir sürü tavuğumuz, korunaklı bir mağaramız ve kış için hazırlanmış bol bol yiyeceğimiz vardı. Sağlığımız yerindeydi.

Kendi çağımızdan yüz bin yıl geride olmamıza karşın, keyifli bir yaşam sürüyorduk. Ufak tefek sıkıntıların dışında, kendi çağımızı hiç aramıyor gibiydik. Daha çevik, daha güçlü olmuştuk. Ama bir parça eğlenmek de hakkımızdı doğrusu.

Düzlükteki büyük ağacın kalın alt dalını gösterdim Çuka'ya.

"Oraya çıkıp ip bağlayabilir misin?"

"Elbette," dedi gülümseyerek. "Ne yapacaksın?"

"Görürsün."

Mamut'un bağırsaklarını büküp kurutarak yaptığım ipi getirdim içeriden. İpin iki ucunu ağaç dalına nasıl bağlaması gerektiğini anlattım Çuka'ya. Ağa-

ca kedi gibi tırmanıp kalın dala iki ucunu da bağladı Çuka. İpten kayarak aşağıya indi.

Üstüne oturmaya yetecek boyda iki bambu parçasını birbirine tutturdum. Sonra da uygun bir yükseklikte bambuları ipin iki ucuna bağlayıp artan ipi kestim.

Bayanlar kendilerini ayakkabı dikmeye vermiş olduklarından, bizim ne yaptığımızı görmemişlerdi. Çuka ise, yaptığımız şeyin ne olduğunu anlayamamıştı.

Salıncağa oturup olanca gücümle sallanmaya avaz avaz bağırarak "Dağ Başını Duman Almış"ı söylemeyle başladım.

Korkuyla başlarını kaldırıp şaşkın şaşkın bakmaya başladı bayanlar. Salıncakta sallanmakta olduğumu ilk algılayan kızlar oldu. Çığlıklar atarak yanıma koştular. Pek sevinmişlerdi.

Salıncağı durdurup indim.

"Önce Çuka," dedim, "yapılmasına yardım ettiği şeyin tadını alsın, sonra Anin. En son da siz. Sonra da Anin'le birlikte sırayla sallanırsınız."

Bir anda göklere uçurdum Çuka'yı. Heyecan içinde bağırıyordu Çuka. Ama az sonra, salıncak durmadan inmeye kalkıştığı için, tepeüstü yuvarlanıyordu az daha. Neyse ki çevik bir genç olduğundan hemen dengesini buldu.

"Çok güzel! Çok heyecan verici! Kuş gibi uçuyorsun!"

Koşarak gelip Anin bindi salıncağa bu kez.

"İpleri ellerinle sıkıca tut ve salıncak durmadan inmeye kalkışma," diye uyardım onu.

Az sonra o da çığlık çığlığa uçuyordu havalarda. Kızlar işi gücü unutmuşlar, çığlıklar atarak sırayla salıncağa biniyorlardı. Elif keyifli bir gülümsemeyle onları izliyordu oturduğu yerden.

"Sen çılgının tekisin," dedi bana gülerek. "Nereden aklına gelir ki durup dururken böyle fikirler?"

"Yarın ben de bizim çocuklar için mağaranın önüne yaparım bundan," dedi Çuka.

Elif'in fırında yaptığı soğanlı tavşan yahnisi harika olmuştu doğrusu. Hep birlikte yemeğimizi yedikten sonra uzun süre ateşin önünde şarkılar söyleyerek oturduk.

Fırtına ve İncir Ağacı

Sabah, ortalık çok karanlıktı. Kapkara bulutlar kaplamıştı gökyüzünü. Uzakta şimşekler çakıyor, yüksek tepelere yıldırımlar düşüyordu. Şiddetli bir fırtına ve yağmur geliyordu. Hemen güneşin altında kurumaya bıraktığımız etleri, meyveleri, derileri ve postları mağaraya taşıdık. Tavukları kümese sokup kümesin girişini yassı bir kayayla örttük.

Gerekirse mağaranın içinde yakıp ısınmak için birkaç kucak odun taşıdım içeriye. Son bir kez çevreye baktım, yapılması gereken başka şey var mı diye. Evet, son bir şey vardı. Kızlara çevreden taş toplayıp mağaranın önüne dizmelerini söyledim. Girişin eğimli yerlerinden içeriye yağmur sularının sızmasını önlememiz gerekiyordu.

Kızların getirdiği taşların boşluklarını elimden geldiğince toprakla doldurmaya çalıştığım sırada,

gökten iri damlalar dökülmeye başladı. Biraz ıslanmayı göze alarak o işi de bitirdim ve gerekirse içmek için bir kap su alarak içeriye kaçtım.

Şimşekler çakıyor, inanılmaz bir gürültü kopuyordu. Yağmur, bir itfaiye aracının hortumundan fışkıran sular gibi şakır şakır yağıyordu. Dışarıda sanki kıyamet kopuyordu. Rüzgâr, ağaçları kökünden çekip uçuracakmış gibi uğulduyordu. Yukarıdan sel suları gelmeye başlamıştı. Mamut derisini mağaranın girişi için bambulardan yaptığım kapıya göre kesip bağlamamız gerektiğini düşündüm. Bundan sonra sık sık, böyle sağanak yağışlar olabilirdi. Doğrusu, yaşamım boyunca böyle bir fırtına görmemiştim.

Kızlar korkudan annelerine sarılmış, mağaranın dibinde titreyerek oturuyorlardı. Ala, başını Yağmur'un dizine dayamış, inler gibi sesler çıkarıyordu. Küçük bir ateş yaktım. Ateş her zaman güven verici olmuştur insanlar için. Hem mağarayı biraz ısıtır hem de aydınlatırdı. Birkaç tane de kandil yakıp duvarlardaki kovuklara yerleştirdim.

Bundan sonra yağmurun dinmesini beklemekten başka yapabileceğimiz bir şey yoktu.

"Yaz yağmuru bu," dedim kızlarla Elif'e. "Merak etmeyin. Şiddetli yağar, ama çabuk geçer."

"Hazır ateşi yakmışken biraz su ısıt da size turunç çayı yapayım. Sinirlerimizi yatıştırır," dedi Elif. Getirdiğim suyun birazını kulplu bir kâseye boşaltıp ateşe sürdüm.

O sırada, girişe yaptığımız küçük seti aşan sel suları içeriye girmeye başlamıştı. Mağaranın zemininden kazıdığım toprakla setin açılan yerlerini tıkadım. Sağda solda bulduğum taş parçalarıyla da destekledim.

Bu bir sınav gibi oluyordu bizim için. Fırtına geçtikten sonra, kış için eksiklerimizi görüp ona göre hazırlanabilecektik.

Bir saat kadar sürdü bu şiddetli yağmur. Bir saat sonra, gökyüzü pırıl pırıl olmuş, güneş tüm görkemiyle tepemizde ışıldıyordu.

Dışarı çıktığımızda, gökkuşağı gördük. Kocaman bir kemer gibi sarmıştı gökyüzünü. Kızlar sevinçle ellerini çırptılar. Onlar bu doğa harikası ile keyiflenirken, ben çevreyi inceledim.

Kümese bir şey olmamıştı. Demek ki, kışı geçirebilecek kadar sağlamdı. Hemen kapısını açıp tavukları dışarı çıkardım. Yukarıdan, kamıştan yaptığımız kanalcığın içinden aşağıya koyduğumuz kaba akan su, ses suyuna dönüşmüştü. Suyun biriktiği büyük kap ise birkaç metre öteye sürüklenmişti. Kabı yerine

taşımak kolaydı, ama kamışı yerine yerleştirmek için sel sularının kesilmesini beklemem gerekecekti.

Düzlüğün girişi için bambulardan yaptığım kapı yerli yerinde duruyordu.

Az sonra, o korkunç fırtınadan hiçbir iz kalmamıştı. Kurutulması gereken yiyecek ve postları yeniden kayaların üstüne serdik. Sonra yukarıdaki havuzcuğu denetlemek üzere üzerimizdeki tepeye tırmandım.

Sel suları kalın kamışı savurup ötelere atmıştı. Onu alıp yerine yerleştirdim, ama böyle bir yağmur yağdığında yine savrulup gidecekti. İlk fırsatta, kilden oluklar pişirip buraya sağlam bir biçimde yerleştirmeye karar verdim.

Daha önce buraya kadar sekiz-on kez gelmiştim ama daha yukarıya hiç çıkmamıştım. Aşağıda bir işim olmadığına göre, tepenin yukarılarında bir keşif gezisi yapabilirdim. İlginç bir şeylerle karşılaşabilirdim belki. İşimi bitirdikten sonra yukarıya doğru yürümeye koyuldum.

İlk rastladığım şeyler, kekik ve adaçayı oldu. Kekik daha aşağılarda da vardı. Elif zaman zaman gidip topluyordu, ama adaçayıyla ilk kez karşılaşıyordum. Bir-iki yaprak koparıp mis gibi kokusunu keyifle içime çektim. Elif de, kızlar da buna çok sevineceklerdi. Hemen koca bir demet toplayıp kemerime bağladım adaçaylarını.

Öğle güneşi iyice kavurmaya başlamıştı ortalığı.

İleride geniş yapraklı, altı gölge, büyükçe bir ağaç vardı. Bir süre onun gölgesine sığınıp dinlenebilirdim.

Çevrede yenebilecek başka ne gibi bitkiler bulabilirim diye bakınarak ağacın altına geldim. Başımı kaldırıp ağaca baktığımda gözlerime inanamadım. Kocaman bir incir ağacıydı bu. Dallarında, göbeği yarılmış, ucundan bal damlayan koca koca incirler vardı.

Onları toplayıp taşıyabileceğim hiçbir şey yoktu yanımda. Çalılardan sekiz-on parça uzun dal kestim. Onları çember gibi yayarak tam ortalarından bağladım. Üstlerine incir ağacının geniş yapraklarından yerleştirdim. Sonra da, topladığım incirleri bu tepsi gibi şeyin üstüne yığdım. Dalları uçlarından tutup kavrayınca, ilkel bir sepetim olmuştu. Kızlar ve Elif çok sevinecekti...

Aşağıda, Çuka'yla Anin vardı. Fırtınadan zarar görüp görmediğimizi anlamak için gelmişlerdi. Paldır küldür iniverdim aşağıya.

Önce adaçaylarını uzattım Elif'e.

"Aaaaa! Adaçayı!" diye heyecanla bağırdı. "Hemen su ısıtır, birer bardak ikram ederim hepinize."

Öteki elimdeki hiçbir şeye benzetemediği ilkel sepeti görünce sordu:

"Onda ne var?"

Yere koyup dalların ucunu bırakıverdim. Dallar bir tomurcuğun açılışı gibi açılıverdi. Koca koca incirler çıktı ortaya.

"İncir, incir, incir!" diye bağırarak zıplamaya başladı Elif. Doğrusu gösterdiği bu coşkuya pek şaşırmıştım.

Kızlar koşup birer tane aldılar ve yemek için soymaya başladılar.

"Sakın yemeyin! Onlar zehirli!" diye bağırdı Anin.

"Yok," dedim, "onlar zehirli değil."

"Onlar zehirli!" diye bağırdı yine Anin. "Dallarından meyveleri kopardığında, yapraklarını kopardığında zehirli sütlerini görüyorsun. Sütleri acı. Meyveleri zehirli."

"Sütleri acı ama meyveleri çok tatlı," dedim Anin'e. Bir incir soyup yemeye başladım. Gerçekten de çok lezzetliydi.

Anin ve Çuka, her an düşüp kıvranarak öleceğimi düşünüyorlardı sanırım. Kızlar ve Elif de atıştırmaya başlayınca, korku dolu gözlerle bize bakmaya başladılar. Soyduğumuz kabuklarla birlikte birkaç inciri tavuklara attım. Birbirleriyle çekişerek saldırdı hayvanlar incirlere.

Birkaç dakika sonra, ne bize ne de tavuklara bir şey olduğunu gören Çuka, uzanıp bir incir aldı. Kabuğunu soyup dilini değdirdi. Sonra minicik bir parça ısırdı. Tadı hoşuna gitmişti. Yüzüne hoş

bir gülümseme yayıldı. İki lokmada yiyip bitirdi inciri. Uzanıp bir tane daha aldı.

En son Anin oldu incirlerin tadına bakan. O da gülümsemeye başladı. Anadolu'nun en lezzetli meyvelerinden olan incir, sonunda sınavı geçmişti.

"Hepsi bu kadar mıydı?" diye sordu Elif, "Yoksa daha var mı?"

"Yukarıda bir ağaç buldum. Üstü incir dolu. Başka ağaçlar da vardır mutlaka."

"Çok var," dedi Çuka. "Zehirli olduğunu sandığımız için uzak dururuz onlardan."

"Hadi gidip toplayalım," dedi Elif.

"E, hani adaçayı ikram edecektin bize."

"O sonra, incirin önceliği var şimdi."

Elif'in incir nedeniyle bu kadar heyecanlanmasına bir anlam verememiştim. Ama o kadar çok istiyordu ki, yanımıza deri torbalar alıp yola koyulduk.

Yaklaşık bir buçuk saat kadar sonra torba torba incir ve taşıyabildiğimiz kadar adaçayıyla mağaramıza geri dönmüştük. Elif hemen bir ateş yakmamı istedi. Ateş biraz alevlendikten sonra üstüne yarı yarıya su dolu büyükçe bir kap yerleştirdi. İki torba inciri de kaba boca etti. Az sonra su fokurdamaya başlamıştı.

Kalan incirleri kış için kurutmak üzere bir kayanın üzerine yerleştirmeye başladı.

Dayanamayıp sordum:

"Meraktan çatlayacağım. Ne olacak bu incirler?"

"Şeker!" diye bağırdı Elif, "Doğal şeker! Şekersiz çay içilir mi? Bunları kaynatıp iyice ezdikten sonra, suyunu senin kullanmadığın yedek fanilandan geçirerek süzeceğim. Posasını reçel gibi yeriz, suyunu da kaynatarak biraz daha kıvamlı hale getirdikten sonra şeker olarak kullanırız."

Pek şaşırmıştım. Diyecek bir söz bulamamıştım.

"Ne o?" diye güldü Elif. "Buluşları hep sen yapacak değilsin ya..."

Ertesi sabah kahvaltıda, incir şerbetiyle tatlandırılmış adaçayı vardı. Adaçayı öyle güzel kokuyordu ki, doya doya üç bardak içtim.

İncir şerbeti gerçekten de şeker gibi tatlandırmıştı çayı. Kızlar kahvaltıdan sonra Anin'le birlikte, yanlarına Ala'yı da alarak incir toplamaya gittiler. Elif, küflenmeden kurumaları için, kayanın üzerindeki incirleri altüst edip çeviriyordu.

O gün yapacağım çok iş vardı. Önce, yukarıdan gelen suyun önüne koyacağım kil olukları hazırlayıp güneşte kurumaya bırakmalıydım. Oluklar uzun olursa, sürüklenmeleri daha zor olurdu. Ama üst üste gelecek uç kısımları eşit boyutlarda olmalıydı.

Çuka bana yardım etmeleri için üç avcı göndermişti. Onları, mağaranın üstündeki gölcüğün önüne, kayaların üstünde açtığımız kanalcığı, yapacağım olukların yerleşebileceği kadar genişletmekle görev-

lendirdim. Oluklar, yaklaşık yedi-sekiz santimetre genişliğinde olacağından, çok uğraşmaları gerekmeyecekti. Çuka'nın daha önce Karain'e, yukarıdaki göletten su getirmek için kullandığı kamışların yerine kullanabileceği oluklar da hazırlamaya karar verdim. Çuka buna pek sevinecekti.[1]

İşim oldukça kolaydı. Yaklaşık bir buçuk metre uzunluğunda kalın bir bambudan kalıp olarak yararlanıyordum. Bambunun alt tarafını kalınca kille sıvayıp yanlarını ve uçlarını düzelttikten sonra, bambuyu yavaşça çıkarınca, istediğim büyüklük ve genişlikte oluk hazır oluyordu.

Avcılar yukarıdaki işlerini bitirip dönene dek, hem bizim mağaraya, hem de Karain'e su taşımaya yetecek kadar oluk hazırlamıştım. Avcılar işlerini bitirip gelince, onları odun toplamaya gönderdim. Onlar odun toplarken, Elif'e, demlik ve çaydanlık olarak kullanabileceği, üst üste oturabilen iki kap yaptım. Aynı kabın bir benzerini Anin için hazırladım. Sonra hazır elim değmişken, Çukaların kullanabileceği büyüklükte iki güveç, birkaç büyük tepsi, çok sayıda da kulplu tas, tabak, bardak, on tane kadar da kavanoz yaptım.

İyi iş çıkarmıştım. Bu arada avcılar da, benim hazırladıklarımın iki-üç katını pişirecek kadar kuru

[1] Bkz., "Zaman Bisikleti" 1. cilt, s. 56-57 ve 64-67, Can Çocuk Yayınları. (Eski tasarım). Bkz., "Zaman Bisikleti" 1. cilt, s. 63-64 ve 72-75, Can Çocuk Yayınları (Yeni tasarım).

odun toplamışlardı çevreden. Toplanan odunların yarısını bizim mağaraya taşımalarını istedim onlardan. Seve seve yaptılar.

Yine onların yardımıyla yere iki sıra odun serdim. Olukları ve çanak çömleğin bir bölümünü odunların üstüne yerleştirdim. Ertesi gün öğleden sonra, killer yeterince kurumamış olursa ertesi gün, bir kat odun, bir kat çömlek yerleştirerek pişirecektim hepsini.

Avcılar, mağaranın girişinin hemen yanına istiflemişlerdi taşıdıkları odunları. Önümüzdeki günlerde, daha çok odun toplayıp yağmurda ıslanmalarını önleyecek biçimde örtmek gerekecekti. Ama bu, daha sonra düşüneceğim bir şeydi. O kadar yorulmuştum ki, iki lokma yemek yedikten sonra uyku tulumuna girip hemen uyudum.

Dışarıda, salıncakta sallanan kızların çığlıkları bile engel olamadı uyumama.

Sığırların Göçü

Ara ara kopan fırtınalara ve yağan şiddetli yağmurlara karşın, sonbahar çok keyifli geçiyordu.

Hazırladığım olukları, çok daha kısa olduğu için önce bizim havuzcuğun önüne yerleştirip küçük mağaramıza gelen su akışını sağlama aldık. Sonra da, Karain'e su getiren kamışları benim hazırladığım oluklarla değiştirdik. O gün hazırlayıp iki gün sonra pişirdiğim kap kacak Elif'i de, Anin'i de pek mutlu etmişti. Elif, Anin ve kızlar, son birkaç günü incir toplayarak ve incir şerbeti üreterek geçirmişlerdi. Ala, gittikleri her yerde kızlarla birlikteydi. Çuka'nın avcılarının da yardımıyla, yeterince odun toplamış, güzelce istiflemiş, üzerlerini, yağmur ve kardan koruyacak biçimde sazlarla örtmüştük.

"Kışa hazır olmak için son bir işimiz kaldı," dedi Çuka bir gün.

"Nedir o?"

"Her yıl, havalar ısınınca, serin yaylalara çıkan sığır sürüleri, kışı geçirmek için, iklimin daha yumuşak olduğu deniz kıyısındaki ovalara inerler. O arada biz de büyük bir av yaparız. Özellikle erkek sığırları avlar, etlerini tuzlayıp kurutarak kış ayları için saklarız. Sığırların göç mevsimi yaklaştı. Büyük bir av düzenleyeceğiz bir-iki gün içinde. Senin okların çok işe yarayacak..."

"Yaylalardan inerken belli bir yolları var mı bu sığırların?" diye sordum.

"Var, ama mamutlara yaptığımız gibi çukur kazarak çözümleyemeyiz. Sığırlar atik hayvanlar."

"Benim önereceğim şey başka Çuka. Sığırların geçiş yollarının üzerine, yabantavuklarını ve yabangüvercinlerini avladığımız tuzaklar gibi sağlam kazıklara bağlı, sağlam iplerden yapılma tuzaklar kursak... Bizi gördüklerinde ürküp kaçanlar kaçar, kalanları rahatça vururuz."

Bu önerimi pek beğenmişti Çuka.

"Gerçekten de, onları avlamamız pek kolaylaşır!" diye bağırdı.

Çuka ertesi gün, sığırların ovaya dönüş yollarını araştırıp sürülerin en yoğun olarak geçtiği yerlerin saptanmasını istedi avcılarından.

Dağdan inen sığırlar, derenin epeyce alt tarafındaki bir düzlükte toplanıyor, burada su içtikten son-

ra ovaya doğru yürümeyi sürdürüyorlardı. Ayak izlerinden anlaşıldığına göre, en yoğun toplanma yerleri burasıydı. Su içtikleri alana ve ovaya gitmek için yürüdükleri yola, bükülüp kurutulmuş bağırsaklardan yapılma yüz kadar tuzak kuruldu.

"Peki, avladığımız onca hayvanı mağaraya nasıl götüreceğiz?" diye sordu Çuka.

"Çalılardan büyük dallar keseceğiz. Sığırları üstüne koyup bu dalları çekerek sürükleyeceğiz," dedim.

Çuka'nın bu öneriye aklı yatmıştı.

Birkaç gün sonra, ağaçların tepesinde bekleyen gözcülerden haber geldi.

Sürü, dere kıyısına doğru ilerliyordu.

Karainli avcılarla birlikte, sığır sürüsünün kokumuzu alamayacağı çalılıkların dibine gizlendik.

Çok büyük bir sürüydü bu gelen. Otuz kadar sığır, su kıyısına inemeden kurduğumuz tuzaklara yakalandı. Ötekiler böğürerek derenin alt tarafına doğru çılgınlar gibi koştular. Tuzaklara yakalananların hepsini oklarımızla vurduk.

Şimdi bunları Karain'e taşıyıp derilerini yüzdükten sonra, parçalayıp tuzlamamız gerekiyordu.

"Yaşasııııın!" diye bağırdı Çuka, "Kışı rahat rahat geçirmemize yetecek kadar etimiz var şimdi."

Tuzağa tutulduktan sonra okla vurulan sığırlardan birini, kestiğim çalının üstüne yerleştirerek mağaralarımızın bulunduğu yere sürüklemek üzere ilerledim.

Sığır henüz ölmemişti, ama ben bunu fark edemedim. Tam boynuzlarından tutup çalının üstüne sürükleyeceğim sırada, kalan son gücüyle başını hareket ettirip boynuzunu göğsüme sapladı hayvan. Şiddetli bir acıyla bağırıp yere devrildim.

Bayılmışım...

Kendime geldiğimde, mağaranın önündeki gölgelikte yatıyordum. Göğsümde müthiş bir ağrı vardı. Elif, elinden geldiği kadar güzelce sarmıştı yaramı. Ama çok kan yitirmiştim. Elimi havaya kaldıracak kadar bile gücüm kalmamıştı.

Gözlerimi açtığımı görünce, hemen yanıma koştu Elif'le kızlar.

"Çok korktuk seni o halde görünce," dedi Elif. "Nasılsın şimdi? Çok ağrın var mı?"

Gülümsemeye çalıştım. Aldığım her solukta göğsü-

me bıçak saplanmış gibi oluyordu. Bir-iki kaburga kemiğim kırılmış olmalıydı. Konuşamayacak kadar güçsüzdüm.

Az sonra Çuka'yla Anin geldi. Ayılmış olduğumu görünce pek sevindiler.

"Yaran derin değil," dedi Çuka. "Çabuk iyileşirsin."

Avladığımız sığırları aşağıdaki düzlüğe taşımışlar, derilerini yüzüp etleri parçalamaya başlamışlardı.

"Parçalayıp tuzladıktan sonra, sizin payınızı getiririm."

Gözlerimi kırparak onayladım onu. Sonra kopkoyu bir karanlığın içine daldım. Duyduğum son ses, Çuka'nın sesiydi.

"Bırakın uyusun. Uyumak iyi gelir..." diyordu.

Kendime geldiğimde, Elif başucumda bekliyordu.

"Oh!" dedi, "Sonunda uyanabildin."

Kızlar ve Ala yanıma koştular hemen. Ala sevinçle yüzümü yalamaya başladı.

"Bu köpek seni çok seviyor," dedi Elif. "Uyuduğun iki gün boyunca çevrenden bir saniye bile ayrılmadı."

Anlaşılan iki gündür böylece yatıyordum. Müthiş susamış ve acıkmıştım. Damla gelip ağzıma birkaç damla su damlatırken, Elif de ocağın başına koşup bana koca bir tas tavuk çorbası hazırladı. Yağmur az ötede, mağaranın dışına çıkarmış olduğu zaman bi-

sikletinin bilgisayarını kurcalıyordu. Oysa epeyi zamandır umudunu yitirmiş ve bilgisayarla ilgisini kesmişti.

Hazırladığı çorbanın soğumasını beklerken, Elif ateşin üstüne yaş dallar attı. Yoğun bir duman yükseldi göğe.

"Çuka'ya uyandığını haber vermek için," dedi sonra da bana.

Başımı sallayıp "İyi," dedim.

Çorbamı yiyebilecek gücüm yoktu. Damla bir bardakla yudum yudum çorba içirirken, Çuka'yla Anin göründüler yokuşun başında. İkisinin de yüzü gülüyordu.

Çuka son iki günde yaptıklarına ilişkin bilgi verdi bana.

"Artık kışa hazırız," diyordu. Oysa biz henüz hazır değildik. Yapmam gereken bir sürü iş vardı daha. Bunun için de bir an önce iyileşmem gerekiyordu.

"Yarın sizin etleri getiririm," dedi.

"Bırak iyice kurusunlar," dedim ona. Sonra da tuvalete gitmek için yardımını istedim.

Evet, ayağa kalkabilmiştim, ama attığım her adım bir işkence oluyor, göğsüme bıçaklar saplanıyordu. Geri döndüğümüzde, soluk soluğa kalmıştım. Hemen uzandım.

Yaram kanamaya başlamıştı.

"İncir," dedim güçlükle. "Körpe birkaç incir yap-

rağını haşlayıp yaranın üstüne koyun. Kanamayı durdurur."

Nasılsa aklıma gelivermişti bu. Yıllar önce dedemden duymuştum.

Çuka hemen incir yaprağı koparmaya koştu.

"Umarım işe yarar," diye düşündüm.

Elif ocağa su koyduktan sonra, incir şerbetiyle tatlandırılmış adaçayı içirdi bana. Pek iyi gelmişti doğrusu.

Az sonra Çuka yapraklarla geldi. Elif onları kaynayan suya attı. Beni yavaşça doğrultup oturttular. Sargıları çözmeye başladı Elif.

"Atma onları," dedim. "Yıkayıp yeniden kullanırsın."

Göğsümdeki yara hiç de hoş görünmüyordu. Yara henüz kabuk bağlamamıştı. Alt taraftan kan sızıyordu.

Soğuduktan sonra, haşlanmış incir yapraklarından birkaç tanesini yaranın üzerine yerleştirip yeniden sardı Elif. Sanki bir parça rahatlamıştım. Yeniden uykuya daldım.

Böyle, yarı uyur, yarı uyanık birkaç gün geçti. Yaramın kanaması durmuştu. İncir yaprakları işe yaramıştı anlaşılan. Ama yaptığım her hareket, şiddetli sızılara neden oluyordu. Oysa bir an önce iyileşip kış için gerekli hazırlıkları yapmaya başlamalıydım.

Tatil

Bir gün öğle vakti gözlerimi açtığımda Yağmur'un bağırdığını duydum.

"Olmuyor! Olmuyor! Her şeyi denedim. Bu salak bilgisayar çalışmıyor!"

Öfkeyle bir tekme savurdu bilgisayarın kasasına. Duymaya pek alışkın olduğunuz vınlama sesi duyuldu önce. Sonra kasanın önündeki mavi ışık yandı ve ekran aydınlanıverdi.

Şaşkınlıkla bakakaldık bilgisayara. Bilgisayarımız çalışıyordu. Geri dönebilecektik kendi zamanımıza.

"Çalıştı! Baba, çalıştı!" diye çığlık çığlığa yanıma koştu Yağmur. Onun sesini duyan Elif'le Damla da koşarak geldiler yanımıza.

"Hemen pedalları çevirip dinamoyu çalıştır," dedim ona. "Bilgisayarın aküsünü şarj ettir. Bunca zamanda çok zayıflamıştır akü. Dolması gerekir."

Yağmur'la Damla iki saat boyunca dinamoyu çalıştırıp aküyü doldurdular. Bilgisayarımızdaki tüm kayıtlar kullanılmaya hazır duruyorlardı.

"O kadar uğraşıp da çalıştıramadığımız alet, tekmeyi yiyince neden çalışmış olabilir baba?" diye sordu Yağmur.

"Lehimli devrelerden birinin lehimi kopmuş ya da gevşemiştir. İki uç birbirine değmeyince akım geçmez ve doğal olarak çalışmaz bilgisayar. Eski radyolarda, televizyonlarda pek sık olurdu bu. Kafasına tokadı vurduk mu, çalışırlardı. Hadi hemen hazırlanın, gidiyoruz," dedim onlara.

Elif ateşin üzerine yaş dallar, yapraklar attı.

"O niye şimdi?" diye sordum.

"Anin ve Çuka'yla vedalaşmadan mı gideceğiz?"

"Biz ayrıldıktan sonra geride hiçbir izimiz kalmayacak. Zaman içinde yaptığımız her şey silinmiş olacak. Bizi anımsamayacaklar bile."

"Olsun. Son bir kez görmüş oluruz onları."

Tartışmanın bir anlamı yoktu. Az sonra Çuka ve Anin gelmişti bile. Anlamayacaklarını, anlasalar da hiçbir şeyin değişmeyeceğini bile bile anlattım onlara bizi getiren aletin yeniden çalıştığını ve artık geri dönmemiz gerektiğini.

"Bir daha hiç göremeyecek miyiz sizi?" diye sordu Anin.

"Belki görüşürüz bir başka zaman."

"Sen... Gittiğiniz yerde sen iyileşecek misin?"

"Evet, iyileşeceğim."

"Öyleyse gidin."

Büyük bir özveriyle söylüyordu bunu. Gözlerinde boncuk boncuk yaşlar belirmişti.

Sarılıp öpüştük. Çuka'nın yardımıyla ağır ağır bisikletin yanına gidip yerime oturdum. Bisikletin yönetimi Yağmur'da olacaktı bu kez.

"Aman kızım," dedim, "bu çağa girdiğimiz koordinatları iyi belirle. Tam o noktada yapmalıyız dönüşümüzü."

"Tamam baba, merak etme."

Aylardır bize yuvalık etmiş olan mağaramıza, kayaların üstünde kurumaya bırakılmış postlara, dallara asılmış tuzlu etlere, tavuklarımıza baktım bir an. Sonra da Çuka'yla Anin'e.

Hepsini çok özleyecektim.

Oturmaktan yaram sızlamaya başlamıştı.

"Hadi," diye bağırdım Yağmur'a. Bir anda, yaşadığımız zaman geriye doğru kaymaya başladı. Tam bu

zamana girmiş olduğumuz anda, bir karanlığa gömüldük.

Göğsümdeki sızılar, bıçak gibi kesilmişti.

Birkaç dakika sonra tam yolculuğa başladığımız anda, evimizin bahçesinde bulduk kendimizi.

Kızlar ve Elif çığlık çığlığa eve dalarlarken, kendimi yokladım. Göğsümdeki yaranın da, ağrıların da izi bile kalmamıştı.

Dördümüz de evimizi pek özlemiştik. Ama Karain'deki yaşamımız da pek güzeldi, unutulur gibi değildi doğrusu.

Ertesi gün ilk işim bilgisayarı tamire göndermek oldu.

O yaz, tatilde Antalya'ya gittik.

İlk işim, babamla karşılaştıkları bahçeli eve götürmek oldu Elif'le kızları. Ev epeyce eskimişti, ama yasemin ağacı olduğu gibi duruyordu.

Oradan çıktıktan sonra, doğruca Karain'e gittik. Mağaranın önündeki küçük müze binasında, mağarada yapılan kazılarda o güne kadar bulunmuş eşyalar sergileniyordu.

Cam bir bölmenin içinde, Çuka'nın boynunda görmeye alıştığımız başkanlık kolyesi vardı.

"Baba, bak..." diye fısıldadı Damla. "Çuka'nın kolyesi."

Müzeden çıkıp bayır aşağı, eskiden derenin ol-

duğu yere gittik. Çalılıkların arasından kendimize yol açarak yokuşun üstüne geldik.

Mağaramız olduğu gibi duruyordu.

Yanımda getirdiğim el fenerini yaktım. İçeri girdik. Değişen hiçbir şey yoktu mağarada. Kendimizden izler aradık ama bulamadık. Bulmamız da olanaksızdı zaten. Burada yaşadığımız zamanı, kâğıt üstüne yazılmış bir yazıyı silgiyle siler gibi silmiş, yok etmiştik.

"Yine döner miyiz o çağa baba?" diye sordu Yağmur.

"Belki bir gün yine döneriz," diye yanıtladım onu.

Mağaradan çıktık. Son bir kez bakarken çevreye, bir ışıltı çarptı gözüme.

Bir su damlacığının ışıltısı.

"Bakın," dedim Elif'le kızlara, "suyumuz hâlâ damlıyor."

Tıp tıp damlayan suyun yanına gittik. Parmağımıza birer damla su alıp ağzımıza götürdük. Gözümüzün önünde anılar, ışıl ışıl görüntüler belirdi. Çuka'yla Anin yokuşun başında belirivermişlerdi. Ala keyifle havlayarak çevremizde koşturuyordu. Elif, getirdiğim bir torba inciri görünce sevinçten çığlıklar atıyordu. Bir anda canlanıvermişti mağaranın önü. Sonra hepsi siliniverdi.

Arabamızın yanına döndüğümüzde,

"Buraları iyi tanıyorsunuz galiba," dedi müze bekçisi. "O gittiğiniz yerde de bir mağara olduğunu kimse bilmez."

"Evet," dedim, "iyi bilirim. Yıllar önce burada bir belgesel film çekmiştim."

"Televizyoncu musunuz?"

"Eskiden belgesel filmler çekerdim."

"Şimdi ne iş yapıyorsunuz?"

"Çocuk kitapları yazıyorum. Ören yerleri, destanları, efsaneleriyle yurdumuzu çocuklarımıza anlatmaya çalışıyorum."

"Elinize sağlık," diyerek uğurladı bizi.

Arabamıza binmiş, kente dönerken, bir suskunluk çökmüştü üzerimize. Dördümüz de biliyorduk Karain'in o eski çağına geri döneceğimizi. Ama ne zaman ve nasıl döneceğimizi hiçbirimiz bilmiyorduk...

O yaz Antalya'da, çok keyifli bir tatil geçirdik. İki hafta boyunca çılgınlar gibi eğlendik...